

รายงานฉบับสมบูรณ์

การรวบรวมคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย (๓๐ คดีดัง)

(สัญญาเลขที่ นสธ. ๒-๐๒๒/๒๕๕๓)

โดย

นางสาวสุภาภรณ์ มัลลย์ลอย

นายสงกรานต์ ป่องบุญจันทร์

โครงการนิติธรรมสิ่งแวดล้อม

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

แผนงานสร้างเสริมการเรียนรู้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อการ
พัฒนาโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) โดยการสนับสนุนของสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มีนาคม ๒๕๕๔

คำนำ

การรวบรวมคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย (๓๐ คดีดัง) ได้จัดทำขึ้นภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสร้างเสริมการเรียนรู้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาสาระสำคัญแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยไว้เป็นการเบื้องต้น ให้เป็นแนวทางและตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคดีในอนาคต โดยมีการเก็บรวบรวมคำพิพากษาคำสั่งเฉพาะคดีที่สำคัญในประเทศไทย

ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการรวบรวมคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย (๓๐ คดีดัง) นี้ คงเป็นประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพิพากษา คือ คำสั่งของศาลในคดีด้านสิ่งแวดล้อม และหวังว่าจะเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมจัดทำเป็นฐานข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบต่อไปในอนาคต

สารบัญ

	หน้า
โครงการ การรวบรวมคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย (๓๐ คดีตั้ง)	๔
หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อเก็บรวบรวมคำพิพากษา คำสั่งศาล	๘
ตารางจำแนกรายละเอียดคำพิพากษาและคำสั่งศาล จำนวน ๓๑ คดี	๑๑
รายงานส่วนการวิเคราะห์คำพิพากษาประเด็นแห่งคดีจำนวน ๓๑ คดี	๒๔
ภาคผนวก ๑ สำเนาคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็มคดีสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๗ คดี	
ภาคผนวก ๒ สำเนาคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็ม คดีสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ จำนวน ๑๓ คดี	
ภาคผนวก ๓ สำเนาคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็ม คดีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกัน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมาย จำนวน ๑๑ คดี	

โครงการ การรวบรวมคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย (๓๐ คดีดัง)

นักวิจัย

หัวหน้าโครงการ : นางสาวสุภาภรณ์ มัลย์ลอย

ทีมวิจัย : นายสงกรานต์ ป็องบุญจันทร์

รายละเอียดเบื้องต้นของข้อเสนอโครงการ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัญหาข้อพิพาทด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาข้อพิพาทที่มีอยู่ในสังคมมานานมาแล้ว ตั้งแต่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะออกมาใช้บังคับเพื่อจัดการยุติข้อพิพาทดังกล่าวอย่างเป็นธรรม คดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในอดีตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จึงเป็นความรับผิดชอบทางแพ่งในมูลละเมิดเพื่อเรียกค่าเสียหายหรือให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคดีอาญาตามความผิดในกฎหมายสารบัญญัติเฉพาะเรื่อง ที่เกี่ยวข้อง กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้รับอิทธิพลทางความคิดในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ มาจากหลักกฎหมายระหว่างประเทศในขณะนั้น แต่กระนั้นก็ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาข้อพิพาททางด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นธรรม

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ มีผลทำให้สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในด้านการคุ้มครองและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรับรองในฐานะของสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทำให้มีการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง และประกอบกับการจัดตั้งศาลปกครอง ในเวลาต่อมา มีผลทำให้มีหลายช่องทางในการนำคดีหรือข้อพิพาททางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้เกิดการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น และยังสามารถใช้มาตรการป้องกันไม่ให้มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาข้อพิพาททางด้านสิ่งแวดล้อม นั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้ว นอกจากการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อมนุษย์แล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องเยียวยาแก้ไขปัญหาเพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม หรือให้มีการบำบัด ขจัด และป้องกันปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น จำนวนคดีหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นับวันจะมีจำนวนมากยิ่งขึ้น จะต้องถูกหยิบยกขึ้นฟ้องร้องต่อศาล รวมถึงทั้งศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แม้ว่า นับตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งแผนกคดีสิ่งแวดล้อมขึ้นในศาลฎีกา และศาลอุทธรณ์ ของศาลยุติธรรม มีการฟ้องคดีจำนวนมากไปที่ศาลปกครองเพื่อเรียกร้องให้รัฐดำเนินการตามกฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายที่รัฐมีอำนาจทำให้เกิดการรักษา ป้องกัน เยียวยา สิ่งแวดล้อมได้จริง และมีการจัดเก็บสถิติคดีและแยกประเภทคดีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อพิพาทในเรื่องนี้ แต่คดีที่กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลในลำดับชั้นศาลต่าง ๆ นั้น ไม่สามารถที่จะเปิดเผยเนื้อหาสาระสำคัญของประเด็นข้อพิพาทในคดีโดยศาลได้ทั้งหมด เว้นแต่ ผู้มีส่วนได้เสียหรือคู่ความในคดีที่จะสามารถคัดสำเนาคำฟ้องของคดีที่อยู่ในศาลยุติธรรม และสามารถจะเปิดเผยเนื้อหาสาระได้อย่างยืดหยุ่นกว่าในกรณีคดีที่ขึ้นสู่ศาลปกครอง และสืบเนื่องจากผลการดำเนินคดีที่ล่าช้าของศาล ยิ่งทำให้เนื้อหาสาระสำคัญของประเด็นข้อพิพาทในคดี รวมถึงตัวอย่างในการรวบรวมและเตรียมพยานหลักฐาน การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี การให้เหตุผลในประเด็นต่าง ๆ ในคดีไม่สามารถนำมากล่าวถึงและแบ่งปันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ กับคดีอื่น ๆ ที่อาจมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะสามารถทำให้เกิดความเป็นธรรมทั้งในด้านกระบวนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีได้สะดวกและรวดเร็ว ส่งผลให้มีการเยียวยาทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา

ดังนั้น โครงการนิติธรรมสิ่งแวดล้อม จึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการริเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคดีพิพาททางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคดีที่มีความสำคัญในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลคดี ที่มีเนื้อหาสาระที่กล่าวถึง ความรู้ ความเข้าใจ และแบ่งปันประสบการณ์ ในเชิงคดี ที่รวมถึง ประเด็นข้อเท็จจริงของข้อพิพาทในคดี อำนาจฟ้องคดีตามคำฟ้อง คำให้การ คำขอท้ายฟ้อง เขตอำนาจศาล ปัญหาข้อกฎหมาย การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน พยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ ความคิดเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ การเลือกพยานผู้เชี่ยวชาญ คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ภาระการพิสูจน์ค่าใช้จ่าย คำพิพากษา การบังคับคดี ซึ่งจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปในแต่ละคดี จึงได้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาสาระสำคัญแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยไว้เป็นการเบื้องต้น ให้เป็นแนวทางและตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคดีในอนาคต

๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อจัดระบบและหาแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลคดีพิพาทที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต

๓ ขั้นตอนการดำเนินงาน

วิธีการศึกษาวิจัยประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

(๑) เก็บรวบรวม คำพิพากษา คำสั่งศาล และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี ที่เกี่ยวกับข้อพิพาททางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ทั้งที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลอื่น ๆ (ถ้ามี) โดย

๑.๑ คัดเลือกคำพิพากษาที่จะรวบรวม

- เลือกจากคดีที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากหรือชุมชนในวงกว้าง หรือประโยชน์สาธารณะ
- รวบรวมคำพิพากษาของศาลในประเทศไทย คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม ทั้งในชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ และชั้นสูงสุด อย่างน้อย ๓๐ คดี โดยการทำคำร้องไปขอคัดถ่ายคำพิพากษาจากสำนักงานศาลที่เก็บรวบรวมคำพิพากษาของแต่ละศาล
- ในบางคดีที่เราอาจไม่สามารถไปคัดถ่ายคำพิพากษาจากศาลได้เนื่องจากมีข้อควรระวังในคดี จะประสานงานกับเครือข่ายทนายความ ผู้ทำงานฝ่ายกฎหมายขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือผู้เสียหายในคดีป่าไม้และที่ดิน ของคดีนั้นๆ เพื่อขอคัดถ่ายคำพิพากษาจากผู้เกี่ยวข้องในคดี

(๒) ศึกษา จำแนก จัดกลุ่มประเภทคดี และจัดรูปแบบของการนำเสนอเอกสารรวบรวมคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เก็บรวบรวมมาได้ ให้อยู่ในรูปแบบที่อ่านทำความเข้าใจได้ง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพในการค้นหา รวมถึงการแบ่งประเภทตามเขตอำนาจศาลและลำดับชั้นศาล เช่น คดีในศาลยุติธรรม ที่ขึ้นศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลแรงงาน ศาลภาษี คดีในศาลปกครองกลาง และศาลปกครองสูงสุด คดีในศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น การเก็บรวบรวมสำนวนคดี คำฟ้อง คำให้การ คำแก้ฟ้องเพิ่มเติม คำขอท้ายฟ้อง คำร้องคัดค้าน คำขอคุ้มครองชั่วคราว การยื่นบัญชีระบุพยาน การเก็บรวบรวมและเตรียมพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐานโดยเฉพาะประเด็นพยานวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญ คำสั่งศาลในเรื่องคำขอต่าง ๆ ในคดี คำพิพากษา การบังคับคดี เป็นต้น

๒.๑ แยกกลุ่มคำพิพากษาตามประเด็นคดี ประเภทคดี ศาล

๒.๒ อำนวยวิเคราะห์คำพิพากษาประเด็นแห่งคดี เช่น การเรียกร้องค่าเสียหาย ความเป็นผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม พยานหลักฐานผู้เชี่ยวชาญ การฟื้นฟูความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม การละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ

(๓) จัดพิมพ์เป็นเอกสารรวบรวมคดีอย่างน้อย ๓๐ คดีที่สำคัญทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เป็นข้อมูลอ้างอิง และแนวทางในการเก็บรวบรวมเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบต่อไปในอนาคต

๔ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

กิจกรรม	ช่วงระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
เก็บรวบรวมและจัดทำรูปแบบการนำเสนอ	๓ เดือน	นางสาวสุภาภรณ์ มัลย์ลอย
ศึกษา จำแนก จัดกลุ่มประเภทคดี	๑ เดือน	นางสาวสุภาภรณ์ มัลย์ลอย

๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้น

(๑) ข้อมูลรายละเอียดคดีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศไทย ที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลอื่น ๆ (ถ้ามี) โดยจำแนกและจัดกลุ่มประเภทคดี และประเด็นแห่งคดี

(๒) เอกสารรวบรวมคดีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศไทย อย่างน้อย ๓๐ คดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำระบบฐานข้อมูลคดีที่เกี่ยวข้องด้วยข้อพิพาทด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต

๖ ผลผลิต

(๑) เอกสารคำพิพากษา คำสั่งศาล และเอกสารต่าง ๆ ในคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบางคดีที่สามารถสืบค้นได้

(๒) รายงานการศึกษา จำแนก จัดกลุ่มประเภทคดี ประเด็นแห่งคดี เช่น การเรียกร้องค่าเสียหาย ความเป็นผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม พยานหลักฐานผู้เชี่ยวชาญ การฟื้นฟูความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม การละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ และผลคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

การรวบรวมคัดเลือก ๓๐ คดีสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญของไทย

ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อเก็บรวบรวมคำพิพากษา คำสั่งศาล ที่เกี่ยวกับข้อพิพาททางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ทั้งที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. คดีที่มีประเด็นข้อพิพาทสำคัญแห่งคดีเกี่ยวข้องกับปัญหาผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน ตลอดจนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง
๒. คดีที่มีประเด็นข้อพิพาทและผลของคำพิพากษา คำสั่ง ส่งผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนในวงกว้างซึ่งเป็นประโยชน์สาธารณะ ทั้งโดยผลโดยตรงจากคำพิพากษา และผลโดยอ้อมในการสื่อสารสาธารณะต่อสังคม
๓. คดีที่มีประเด็นสำคัญในการตีความบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติ และวิธีพิจารณาความซึ่งเป็นกฎหมายสบัญญัติ ผ่านกระบวนการยุติธรรม

โดยคำพิพากษา คำสั่ง ที่รวบรวมจึงมีประเภทคดีที่หลากหลายทั้ง คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง อยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ และโดยเหตุที่การดำเนินการรวบรวมพิจารณาในชั้นศาลต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีความล่าช้าและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดี คดีจำนวนมากอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลสูง ผู้วิจัยจึงรวบรวมคำพิพากษา คำสั่ง ทั้งในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วและคดีที่มีคำพิพากษาในศาลชั้นต้น ซึ่งต้องรอผลคำวินิจฉัยคดีถึงที่สุดของศาลสูงเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้การเก็บรวบรวมสำนวนคดี คำฟ้อง คำให้การ คำคู่ความ คำสั่งของศาลต่างๆ ในระหว่างการพิจารณาของแต่ละคดี ยกเว้นคำพิพากษา มีข้อจำกัดเนื่องจาก วิธีพิจารณาทั้งในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง กำหนดให้บุคคลภายนอกที่มีสิทธิยื่นคำขอต่อศาลเพื่อตรวจดูเอกสารหรือขอคัดสำเนาเอกสารในสำนวนคดีได้นั้น จะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในคดีเท่านั้น รวมทั้งสำนวนคดีที่อยู่ในความครอบครองของทนายความและคู่ความในคดีก็ถือว่าเป็นความลับของตัวความ ซึ่งหากจะเปิดเผยต้องได้รับอนุญาตจากตัวความเสียก่อน ทั้งนี้ยังรวมถึงปัญหากระบวนการจัดเก็บรวบรวมเอกสารในสำนวนซึ่งอาจสูญหายไม่ครบถ้วน ดังนั้น ในการรวบรวม ๓๐ คดีสิ่งแวดล้อมในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเน้นการรวบรวมคำ

พิพาทและคำสั่งที่สำคัญ เช่น คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนศาลมีคำพิพากษา ซึ่งจะมีการสรุปประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีที่สำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว

การศึกษา จำแนก จัดกลุ่มประเภทคดี

ในการศึกษาจำแนกจัดระบบกลุ่มตามลักษณะคดีนั้นผู้วิจัยจัดแบ่งกลุ่มคดีไว้ ๓ ลักษณะคือ

๑. คดีสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ
๒. คดีสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ
๓. คดีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย

โดยการจัดแบ่งกลุ่มคดี ผู้วิจัยยึดหลักเกณฑ์โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นประเด็นสำคัญอันนำไปสู่ประเด็นข้อพิพาทแห่งคดี ประกอบกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องซึ่งศาลนำมาเป็นประเด็นในการวินิจฉัย โดยศาลฎีกาได้กำหนดประเภทคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ และกลุ่มกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ และโดยเหตุที่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีบุคคลที่ต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานราชการหรือภาคเอกชน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมบางส่วนเกิดจากความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนหรือชุมชนโดยเป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำทางปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง การกระทำอื่นใด หรือละเลยล่าช้าไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือกระทำละเมิดทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประเด็นข้อพิพาทที่สำคัญแห่งคดี

โดยเหตุที่คดีในลักษณะนี้เป็นการควบคุม ตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานของรัฐซึ่งส่วนใหญ่นอกจากมีผลบังคับโดยตรงต่อคู่ความในคดีแล้วยังส่งผลกระทบต่อแนวทางการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานของรัฐและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น คดีฟ้องเพิกถอนใบอนุญาต ๗๖ โครงการที่อาจมีผลกระทบรุนแรงตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรค ๒ ในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงเป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าคดีลักษณะนี้มีความสำคัญต่อการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน

สังคมไทย จึงได้จัดแบ่งกลุ่มคดีดังกล่าวเป็นกลุ่มที่ ๓ เพื่อความสะดวกในการรวบรวมเอกสารและการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมต่อไป

การจัดแบ่งกลุ่มคดีใน ๓ ลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยได้พิจารณาจากประเด็นข้อพิพาทตามที่ปรากฏในคำสั่ง และคำพิพากษาว่าประเด็นข้อพิพาทใดเป็นประเด็นที่สำคัญและเป็นประเด็นหลักในการพิจารณาคดีตามลักษณะคดีที่ได้จัดแบ่งไว้ทั้ง ๓ กลุ่ม แม้ว่าในคดีเดียวกันอาจมีประเด็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องในหลายประเด็นและหลายลักษณะกลุ่มคดีก็ตาม

โดยในแต่ละกลุ่มลักษณะคดีทั้ง ๓ กลุ่ม ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทเป็นคดีแพ่ง อาญา ปกครอง รัฐธรรมนูญ เรียงลำดับชั้นศาลตามศาลชั้นต้น และศาลสูงสุด ตามลำดับเวลา ณ วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือคำพิพากษาเพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมจัดทำเป็นฐานข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบต่อไปในอนาคต

ซึ่งจากการรวบรวมคำพิพากษา คำสั่งศาล ผู้วิจัยได้รวบรวมมาทั้งสิ้นจำนวน ๓๑ คดี โดยแบ่งเป็น

๑. คดีสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน ๗ คดี
๒. คดีสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ จำนวน ๑๓ คดี
๓. คดีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย จำนวน ๑๑ คดี

ตารางจำแนกรายละเอียดคำพิพากษาและคำสั่งศาล จำนวน ๓๑ คดี

๑. คดีสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ (รายละเอียดสำเนาคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็มตามภาคผนวก ๑)

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๑	คดีอ่าวมาหยา	แพ่ง	องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวมาหยา ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๙ คน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๕ คน จำเลย	สิทธิชุมชนในการฟ้องคดี สิ่งแวดล้อมเพื่อรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ - วิธีพิจารณาความแพ่ง	ศาลฎีกา พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ และยกคำสั่งศาลชั้นต้นที่งดสืบพยานและ คำพิพากษาของศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาล ชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในประเด็น ข้อพิพาทตามคำขอท้ายฟ้องในข้อ ๔ ของโจทก์ ต่อไป แล้วจึงมีคำสั่งหรือคำพิพากษาใหม่ตาม รูปคดี
๒	คดีเรียกค่าเสียหายโลกร้อน เขตอนุรักษป่าภูผาแดง	แพ่ง	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โจทก์ นางชนทอง พิมเสนา จำเลย	ละเมิดเรียกค่าเสียหายป่าถูก ทำลายและค่าเสียหายโลกร้อน	- พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ - พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔	ศาลจังหวัดหล่มสัก พิพากษาให้จำเลยชำระเงิน จำนวน ๔๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยถึงวันฟ้อง มีให้เกิน ๓๒,๐๗๙.๒๘ บาท
๓	คดีสิทธิชุมชนในการปกป้อง ทรัพยากรฯ กรณีเหมืองใต้ดิน โปแตช อุตรธานี	อาญา	พนักงานอัยการจังหวัดอุตรธานี โจทก์ นางละเอียด อ่อนสะอาด ที่ ๑ กับพวกรวม 5 คน จำเลย	สิ่งแวดล้อม/บุกรุก/การใช้สิทธิ ด้าน สิ่ง แวด ล้อม ตาม รัฐธรรมนูญ	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๔๖, มาตรา ๕๗ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ - ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕, ๘๓	ศาลจังหวัดอุตรธานี พิพากษายกฟ้อง โดยให้ เหตุผลว่าการกระทำของจำเลยทั้งห้าและกลุ่ม อนุรักษ์อุตรธานีเป็นการกระทำที่ต้องตาม บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติแร่ และ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่มี ความผิดตามฟ้อง
๔	คดีสิทธิชุมชนบ้านคลิคี่ล่าง	อาญา	พนักงานอัยการจังหวัดทองผาภูมิ โจทก์ นายประชา อรุณศรีสุวรรณ จำเลย	ทรัพยากรธรรมชาติ/ความผิด ต่อพระราชบัญญัติป่าสงวน แห่งชาติ	- พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ มาตรา ๔, ๖, ๘, ๙, ๑๔, ๓๑, ๓๕ - กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๗)	ศาลจังหวัดทองผาภูมิ พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากพยานหลักฐานโจทก์ที่นำสืบไม่ เพียงพอรับฟังว่าจำเลยกระทำผิด

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๕	คดีสิทธิชุมชนบ้านแม่อมกิ	อาญา	พนักงานอัยการจังหวัดแม่สอด โจทก์ นางน่อเฮมมูยหรือหน่อเฮมมูยหรือ เฮมมูย เวียงวิซซาหรือเวียงนิซซา จำเลย	ทรัพยากรธรรมชาติ / ความผิด ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ	- พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ - พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔	ศาลจังหวัดแม่สอด พิพากษายกฟ้อง ให้เหตุผล ว่าเห็นว่าจำเลยได้กระทำไปโดยสำคัญผิดเข้าใจ ว่าสามารถที่จะเข้าไปแผ้วถางที่บริเวณพิพาท ได้ เป็นการขาดเจตนา การกระทำของจำเลยจึง ไม่เป็นความผิดตามฟ้อง
๖	คดีลำพะเนียง	ปกครอง	นางม้วน พิมพัตต์ ผู้ฟ้องคดี โครงการชลประทาน หนองบัวลำภู ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ/คดี พิพาทเกี่ยวกับการกระทำ ละเมิดของหน่วยงานทาง ปกครองอันเกิดจากการใช้ อำนาจตามกฎหมาย ขุดลอก ขยายลำน้ำลูกกล้าที่ดิน ผู้เสียหาย	- กฎหมายว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ - พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕ วรรค หนึ่ง	ศาลปกครองสูงสุด พิพากษาว่ามีการรื้อกล้าเข้า ไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่มีอำนาจที่จะบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของ ผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการตาม โครงการและเข้าใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเพื่อ ดำเนินการขุดลอกขยายลำน้ำพะเนียงและได้ ก่อสร้างเป็นถนนเลียบลำน้ำพะเนียงรื้อกล้าที่ดิน ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้อง คดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้เสียหายในผล แห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการ ปฏิบัติหน้าที่
๗	คดีกีดเขาชายฝั่ง	ปกครอง	นายสาลี มะประสิทธิ์ ที่ ๑ กับ พวกรวม ๓ คน ผู้ฟ้องคดี กรมการขนส่งทางน้ำและ พาณิชย์นาวี ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	ทรัพยากรธรรมชาติ/ละเมิดทาง ปกครอง	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒	ศาลปกครองสูงสุด พิพากษาให้รับคำฟ้องเป็น คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของ หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอัน เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย และให้ รับคำฟ้องในประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลมี คำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีในระยะเวลาหนึ่งปี ก่อนฟ้องคดีไว้พิจารณา

๒. คดีสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ (รายละเอียดสำเนาคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็มตามภาคผนวก ๒)

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๘	คดีผลกระทบรังสีโคบอลต์-๖๐	แพ่ง	นางสาวจิตราภรณ์ เจียรอุดมทรัพย์ ที่ ๑ กับพวก โจทก์ บริษัท กมลสุขโกศล อิเลคทริค จำกัด ที่ ๑ กับพวก จำเลย	มลพิษ/ละเมิด เรียกค่าเสียหาย	- พ.ร.บ.พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๓๗, ๔๔๓, ๔๔๔, ๔๔๖	ศาลอุทธรณ์ พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๔ จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการจัดเก็บ ให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๓ ที่ ๖ ถึงที่ ๑๑ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ จนกว่าจะชำระเสร็จ ยกฟ้องคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๗/๒๕๔๔ ของศาลแขวงพระโขนง
๙	คดีน้ำพอง	แพ่ง	นายศิริเดช พรรคพิง ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน โจทก์ บริษัท ฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเปอร์ จำกัด (มหาชน) จำเลย	มลพิษ/ละเมิด/เรียกค่าเสียหาย	- พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.ประมง พ.ศ.๒๕๓๐ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐	ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาว่าการกระทำของจำเลยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน้าในลำห้วยโจดและลำน้ำพองเน่าเสียจนเป็นเหตุให้ปลาที่โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงไว้ในกระชังตาย โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมประมง ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยแล้วว่าโจทก์ทั้งเจ็ดมีส่วนประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายด้วย อีกทั้งกำหนดให้จำเลยจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์แต่ละคนเพียงบางส่วนตามความร้ายแรงแห่งการละเมิด ไม่มีเหตุที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข
๑๐	คดีการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้	แพ่ง	นายกำธร ศรีสุวรรณมала ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน โจทก์ บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน จำเลย	ละเมิด พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐ - พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕	ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้เงินแก่โจทก์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๙,๕๕๑,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๑๑	คดีทำเรือคลองเตย	แพ่ง	นางสาวอุษา โรจนพงศ์เกษม โจทก์ การทำเรือแห่งประเทศไทย ที่ ๑ กับพวกรวม ๒ คน จำเลย	มลพิษ/ละเมิด เรียกค่าเสียหาย	- พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๔๘	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ พิพากษาว่าเมื่อเหตุเพลิงไหม้อันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ ๑ ทำให้โจทก์ป่วย จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบ โจทก์ ให้จำเลยที่ ๑ ชำระเงิน ๓,๒๒๔,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้อง จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒
๑๒	คดีแม่เมาะ	แพ่ง	นายวงศ์ บันคำใส ที่ ๑ กับพวก รวม ๑๕๒ คน โจทก์ รัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๔ คน จำเลย	ละเมิด เรียกค่าเสียหาย	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔, ๔๒๐, ๔๔๘ - พ.ร.บ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ - พ.ร.บ. ความรับผิดชอบทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	ศาลจังหวัดลำปาง มีคำพิพากษาว่า ฟังได้ว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะทำให้เกิดมลภาวะตามที่โจทก์ฟ้องจริง ผลกระทบด้านมลพิษทำให้พืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้นได้รับความเสียหายจริง ให้จำเลยที่ ๑๔ ชำระหนี้แก่โจทก์คดีหมายเลขแดงที่ ๓๕๔/๒๕๔๗ รวมเป็นเงินจำนวน ๓,๑๕๔,๖๙๐ บาท คดีหมายเลขแดงที่ ๔๓๑/๒๕๔๗ รวมเป็นเงินจำนวน ๑,๕๒๒,๘๐๐ บาท
๑๓	คดีหลุมฝังกลบขยะโปรเฟส	แพ่ง	นายบุญเลี้ยง ช้องสะท้อน ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๐๐ คน โจทก์ บริษัท โปรเฟสชั่นแนล เวสต์ เทคโนโลยี่ (๑๙๙๙) จำกัด (มหาชน) จำเลย	หลุมฝังกลบขยะ ละเมิด เหตุ เดือดร้อนรำคาญ สัญญา ประนีประนอมยอมความ	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	สัญญาประนีประนอมยอมความมีข้อตกลงว่าจำเลยตกลงแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นจากน้ำเสียและจากหลุมฝังกลบขยะในการประกอบกิจการของจำเลย ภายใต้การกำกับดูแลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตัวแทนโจทก์ตกลงช่วยเหลือเงินให้โจทก์และชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากไร่นาเสียหาย ระหว่างการประกอบกิจการของจำเลย หากก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนโจทก์และชาวบ้าน จำเลยต้องหยุดประกอบการ

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๑๔	คดีคดีดี (กรมควบคุมมลพิษฟ้องเรียกค่าเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมจากผู้ก่อมลพิษ)	แพ่ง	กรมควบคุมมลพิษ โจทก์ บริษัท ตะกั่ว คอนเซนเทรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๑ กับพวก รวม ๗ คน จำเลย	มลพิษ / เรียกค่าเสียหายค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษและทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘	ศาลจังหวัดกาญจนบุรี พิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายในกรณีที่ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหายด้วยประการใดๆ ในฐานะเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย ให้จำเลย ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงิน ๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ
๑๕	คดีโรคที่เกิดจากการทำงาน (โรคอลูมินา)	แรงงาน	นางมยุรี เติวียะ โจทก์ สำนักงานประกันสังคม ที่ ๑, กับพวก รวม 4 คน จำเลย	เจ็บป่วยโรคที่เกิดจากการทำงาน	- ขอเพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน	ศาลแรงงานกลาง พิพากษาว่าคำวินิจฉัยของจำเลยที่ ๑ ขอบแล้วไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากตรวจสอบสารอลูมินาในร่างกายที่มีสูงจนผิดปกติเพียงอย่างเดียว ไม่อาจยืนยันเด็ดขาดได้ว่าโจทก์มีอาการป่วยเกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน จึงไม่อาจยืนยันได้ว่าโจทก์ป่วยจากการทำงานจริงตามฟ้อง
๑๖	คดีโรงงานทอผ้า (โรคบิสสิโนซิส)	แรงงาน	นางสมบุญ สีคำดอกแค กับพวก รวม ๓๘ คน โจทก์ บริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด กับพวก รวม ๒ คน จำเลย	มลพิษ/ นายจ้างทำละเมิดต่อลูกจ้างทำให้ลูกจ้างได้รับมลพิษฝุ่นฝ้าย จนป่วยเป็นโรคปอดอักเสบฝุ่นฝ้าย (บิสสิโนซิส)	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ - ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม(สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐	ศาลฎีกา พิพากษาว่า โรงงานของจำเลยมีฝุ่นฝ้ายฟุ้งกระจายในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เมื่อฝุ่นฝ้ายถือเป็นมลพิษอย่างหนึ่ง และโจทก์ซึ่งทำงานในโรงงานได้รับฝุ่นฝ้ายจนป่วยเป็นโรคปอดอักเสบ โรงงานของจำเลยจึงถือเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย จำเลยในฐานะเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม มาตรา ๙๖ แก่โจทก์ด้วย

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๑๗	คดีผลกระทบรังสีโคบอลต์-๖๐	ปกครอง	นางสมใจ แก้วประดับ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๒ คน ผู้ฟ้องคดี สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองจากการละเลยการปฏิบัติหน้าที่/เรียกค่าเสียหาย	- พ.ร.บ.พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ร.บ.ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๔๓, ๔๔๔, ๔๔๖	ศาลปกครองพิพากษาว่า ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๒ รวม ๕,๒๒๒,๓๐๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จและให้สงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาในส่วนค่ารักษาพยาบาลในอนาคตภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่ มีคำพิพากษา
๑๘	คดีสนามบินสุวรรณภูมิ	ปกครอง	นางประภา เอี่ยมอร่ามศรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ฟ้องคดี คณะรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/พิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดย ครม. หรือโดยความเห็นชอบของ ครม. เพื่อยุติความเสียหายมลพิษทางเสียง	- มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ กำหนดมาตรการชดเชยผู้ที่ได้รับ ผลกระทบจากมลพิษทางเสียงจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ - มติคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๓/ ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐	ศาลปกครองสูงสุด พิพากษายกฟ้อง
๑๙	คดีการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้	ปกครอง	นายยะเสอะ นาสวนสุวรรณ ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๒ คน ผู้ฟ้องคดี กรมควบคุมมลพิษ ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/การกระทำละเมิดของหน่วยงานของรัฐจากการปฏิบัติหน้าที่ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ลำข้างเกินสมควร	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ - พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๓๘	ศาลปกครองกลาง พิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่กรณีไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ตะกั่ว คอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด และปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วลำข้างเกินสมควร และให้ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมควบคุมมลพิษ) ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ๒๒ คน เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาติและค่าเสียหายต่อสิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รายละเอียด ๓๓,๗๘๓ บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๗๔๓,๒๒๖ บาท

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๒๐	คดีแม่เมาะ	ปกครอง	นางมะลิวรรณ นาควิโรจน์ ที่ ๑ กับพวก ผู้ฟ้องคดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองอันเกิดจากการละลายต่อหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด/เรียกค่าเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ - พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐ มาตรา ๕๗, ๑๓๗, ๑๓๘ - พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕	ศาลปกครองเชียงใหม่ พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองลิกไนต์แม่เมาะของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ค่าขอประทานบัตรตั้งอยู่ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

๓. คดีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย
(รายละเอียดสำเนาคำพิพากษา/คำสั่ง ฉบับเต็ม ตามภาคผนวก ๓)

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๒๑	คดีฟ้องให้ประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	แพ่ง	พนัส ทศนิยานนท์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน โจทก์ พันเอกสัณฑ์ หาอุปละ ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๘ คน โจทก์ร่วม นายกรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวก รวม ๓ จำเลย	สิ่งแวดล้อม/ละเมิดสิทธิในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ให้ปฏิบัติหน้าที่	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๕, ๔๘ ทวิ, ๕๘ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๖, ๔๓, ๔๕ - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕, ๑๔๒, ๒๔๖ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๑	ศาลฎีกา พิพากษาว่าสิทธิตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างมาในฎีกา เช่น สิทธิและหน้าที่ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญ เป็นสิทธิตามปกติธรรมดาของคนทั่วไปซึ่งมีสิทธิได้รับตามที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้วจึงไม่ใช่เป็นสิทธิที่โจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษโจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องจำเลยทั้งสามเป็นคดีนี้ พิพากษาแก้เป็นว่า ให้รับฟ้องโจทก์เฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

ลำดับ	ชื่อคดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๒๒	คดีสนามบินขอนแก่น	แพ่ง	นางสุมาลี โพธิ์ศรี ที่ ๑ กับ พวกรวม ๑๖ คน โจทก์ กรมการบินพาณิชย์ ที่ ๑ กับ พวกรวม ๔ คน จำเลย	สิ่งแวดล้อม/อำนาจฟ้องเพิกถอน การอนุมัติก่อสร้างโครงการ พัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ - ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ แพ่ง มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง	ศาลฎีกาพิพากษา โจทก์ได้รับความเสียหายจาก การก่อสร้างอันเนื่องมาจากความบกพร่องของผู้ ก่อสร้างที่ไม่ป้องกันมลพิษ ซึ่งความเสียหาย ดังกล่าวก็มีใช้ผลโดยตรงจากมติคณะรัฐมนตรี โจทก์ทั้งสิบหกยอมไม่อาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติ คณะรัฐมนตรีที่อนุมัติการก่อสร้างโครงการ พัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่นได้ โจทก์ทั้งสิบ หกจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้ได้
๒๓	คดีบ่อขยะราชาเทวะ	ปกครอง	นายกมล ณ อยุธยา ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ฟ้อง คดี ผู้ว่าราชการจังหวัด สมุทรปราการ ที่ ๑ กับพวก รวม ๖ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	เหตุเดือดร้อนรำคาญ/คดีพิพาท เกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติ	- พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ - ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล ราชาเทวะ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอย พ.ศ.๒๕๓๗ - พ.ร.บ.การผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ - พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบลพ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๙๐ - กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.การ ผังเมือง ๒๕๑๘ (ผังเมืองรวม สมุทรปราการ), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๐๓ (พ.ศ.๒๕๔๒), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕๓(พ.ศ.๒๕๔๓), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖๓ (พ.ศ. ๒๕๔๓) และกฎกระทรวงให้ใช้ผังเมือง รวมสมุทรปราการ พ.ศ.๒๕๔๔	ศาลปกครองสูงสุด พิพากษา ให้เพิกถอน ใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่อนุญาตให้ผู้ ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอย

ลำดับ	ชื่อกดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๒๔	คดี รด.ข.ส.ม.ก. ปล่ยมลพิษ	ปกครอง	มูลนิธิป้องกันควันพิษและ พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ ๑ กับ พวกรวม ๔ คน ผู้ฟ้องคดี องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ที่ ๑ กรมควบคุมมลพิษ ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/หน่วยงานของรัฐละเลย การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติ	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ - พ.ร.บ.ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของ รัฐบาล พ.ศ.๒๕๔๘ - พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ร.บ.รถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพ พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๙	ศาลปกครองพิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย และกำหนดคำ บังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไป ตามกฎหมาย โดยไม่ให้รถประจำทางซึ่งอยู่ใน ความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งที่เป็น รถประจำทางที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เติมน้ำมันและ รถประจำทางที่รวมบริการก่อให้เกิดมลพิษจาก ไอเสียเกินมาตรฐานอีก และให้รายงานผลการ ตรวจวัดไอเสียของรถโดยสารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และรถร่วมบริการเอกชนต่อศาลทุก ๓ เดือน เป็นเวลา ๑ ปี ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ยกฟ้อง
๒๕	คดีโรงงานฝังกลบขยะ เบตเตอ เวอร์กรีน	ปกครอง	นายยงยศหรือพศ อดิเรกสาร ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๒๖ คน ผู้ฟ้องคดี บริษัท เบตเตอ เวอร์กรีน จำกัด ผู้ร้องสอด อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครอง ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทาง ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมาย	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ - พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๓๙ - ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๑) ออกตามความใน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ - กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๓๕) ออกตามความใน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒ และข้อ ๕ - พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๔๓	ศาลปกครองกลาง พิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ มิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด ยกฟ้อง ส่วน คำสั่งของศาลเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการ พิพากษาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗ นั้น ให้ สิ้นผลลงนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

ลำดับ	ชื่อดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๒๖	คดีซากหอยขมตึกดำบรรพ์	ปกครอง	นายเฉลียว ทิศาระ ที่ ๑ กับ พวกรวม ๑๘ คน ผู้ฟ้องคดี คณะรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวก รวม ๔ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	สิ่งแวดล้อม/หน่วยงานของรัฐ ออกคำสั่งทางปกครองไม่ชอบ ด้วยกฎหมายและละเลยต่อ หน้าที่ตามกฎหมาย	- พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ - พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔	ศาลปกครองกลาง พิพากษาให้เพิกถอนมติ คณะรัฐมนตรี เพิกถอนประธานบัตรในส่วนที่ เป็นพื้นที่แหล่งซากฟอสซิลหอยขมเนื้อที่ ๔๓ ไร่ ให้รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและกรม อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ควบคุมให้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจัดทำ รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณี แหล่งซากฟอสซิลหอยขมเพิ่มเติมเพื่อขอรับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดทำสิ่งป้องกันมิให้เกิดการพังทลาย ของซากฟอสซิลอันเกิดจากการทำเหมืองถ่าน หินและภัยธรรมชาติ ให้คณะรัฐมนตรีสั่งการให้ กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนแหล่งซากฟอสซิลหอย ขมเป็นเขตโบราณสถาน
๒๗	คดี แปลงมะละกอ จีเอ็มโอ	ปกครอง	มูลนิธิเพื่อสันติภาพสีเขียว (กรีนพีซ เอส อี เอ) ผู้ฟ้องคดี กรมวิชาการเกษตร ที่ ๑ กับ พวกรวม ๒ คน ผู้ถูกฟ้อง คดี	คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่ หน่วยงานทางปกครองหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทาง ปกครองโดยไม่ชอบด้วย กฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติ	- พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ มาตรา ๘, ๑๗ - พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๗	ศาลปกครองกลาง วินิจฉัยว่าเมื่อพิจารณาจาก ใบอนุญาตนำเข้าเนื้อเยื่อและต้นกล้ามะละกอตัด ต่อสารพันธุกรรม เห็นว่าท้ายใบอนุญาตได้มีการ กำหนดเงื่อนไขให้ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติและจากผล การตรวจสอบโรงเรือนห้องทดลองโดย คณะทำงานตรวจสอบความปลอดภัยทาง ชีวภาพภาคสนามของพืชตระกูลแตงและ มะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม พบว่ามีสภาพและ มาตรการกำกับดูแลการทดลองที่เหมาะสม รัดกุมและเข้มงวดแล้ว จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย กำหนดแต่ประการใด เชื่อว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ได้ดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจสอบการ

ลำดับ	ชื่อกดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
						แพร่กระจายของมะละกอดัดต่อสารพันธุกรรมในแปลงเกษตรกรอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดไม่มีเหตุที่ศาลจะสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการตรวจสอบมะละกอดัดต่อสารพันธุกรรมซ้ำในแปลงของเกษตรกรอีก พิพากษายกฟ้อง
๒๘	คดีมาบตาพุดเขตควบคุมมลพิษ	ปกครอง	นายเจริญ เดชคุ้ม ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๗ คน ผู้ฟ้องคดี	มลพิษ/ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕	ศาลปกครองระยอง พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลมาบตาพุด ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบล ตลอดจนท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง ทั้งตำบล เป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา
๒๙	คดีแม่เมาะ (ปกครอง)	ปกครอง	นายคำ อินคำป่าหรืออินจำปา ที่ ๑ กับพวก ผู้ฟ้องคดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑ กับพวก รวม 7 คน ผู้ถูกฟ้องคดี	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย/เรียกค่าเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖, ๒๒๔, ๔๓๘ วรรคหนึ่ง, ๔๔๔, ๔๔๖ - ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้โรงไฟฟ้าเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๙ - ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๔๔) เรื่อง กำหนดให้โรงไฟฟ้า	ศาลปกครองเชียงใหม่ พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี รวมเป็นเงินจำนวน ๒๔,๗๑๕,๒๐๐ บาท หากผู้ฟ้องคดีรายได้ได้รับค่าสินไหมทดแทน กรณีเป็นผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือที่อาจจะได้รับผลกระทบในช่วงระหว่างวันที่ ๑๗-๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๑ ของอำเภอแม่เมาะ กรณีผู้ป่วยนอกจากผู้ถูกฟ้องคดีไปแล้ว ให้หักออกจากค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษานี้ แต่ไม่เกินรายละเอียด ๓,๐๐๐ บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ลำดับ	ชื่อกติ	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
					<p>แม่เมาะ เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษฯ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๔</p> <p>- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๓๕) ออกตามความในพ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป</p> <p>- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๒๔) เรื่อง กำหนด มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป</p> <p>- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๓๘)</p>	
๓๐	คดีมาบตาพุด ฟ้องให้โรงงานปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗	ปกครอง	สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนที่ ๑ กับพวกรวม ๔๓ คน ผู้ฟ้องคดี	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองอันเกิดจากการละลายต่อหน้าที่ตามกฎหมาย/เรียกค่าเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม	<p>- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗</p> <p>- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕</p>	คำสั่งศาลปกครองสูงสุด แก่คำสั่งศาลปกครองชั้นต้นจากให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข ๗ ท้ายคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราว เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข ๗ ท้ายคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรมลำดับที่ ๑๖, ๒๒, ๓๗, ๔๑, ๔๕, ๕๐ และ ๕๔ และประเภทคมนาคม ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๔ และลำดับที่ ๖ นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

ลำดับ	ชื่อกดี	ประเภทคดี	คู่กรณีในคดี	เรื่อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ผลคำพิพากษา/คำสั่ง
๓๑	คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ๓/ ๒๕๕๒ (สภาพบังคับของสิทธิ ด้านสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญ	รัฐธรรมนูญ	นายไพบูลย์ กองเกิด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๑๑ คน ผู้ฟ้องคดี องค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง กับพวกรวม ๓ คน ผู้ถูกฟ้องคดี	ศาลปกครองสูงสุดส่งประเด็นให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำขอของผู้ฟ้องคดี ว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือไม่	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง	คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๒ ตาม รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มี เจตนารมณ์ต้องการให้สิทธิเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญบังคับใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอการ บัญญัติกฎหมายอนุวัติการ การบังคับใช้พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง จึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองด้วย พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งไม่ขัดหรือ แแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

รายงานส่วนการวิเคราะห์คำพิพากษาประเด็นแห่งคดีจำนวน ๓๑ คดี

(๑) คดีอ่าวมาหยา

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลฎีกา	
คดีหมายเลขแดงที่	๕๘๑๘/๒๕๔๙	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๙ คน	โจทก์
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๕ คน	จำเลย
เรื่อง	สิทธิชุมชนในการฟ้องคดีสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- วิธีพิจารณาความแพ่ง	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลชั้นต้น มีคำสั่งงดสืบพยานโจทก์ทั้งสิบเก้าและพยานจำเลยทั้งห้า แล้วมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสิบเก้า

ศาลอุทธรณ์ พิพากษายกคำสั่งศาลชั้นต้นที่งดสืบพยานและคำพิพากษาของศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในประเด็นข้อพิพาทตามคำขอท้ายฟ้องในข้อ ๔ ของโจทก์ทั้งสิบเก้าต่อไป แล้วจึงมีคำสั่งหรือคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

ประเด็นในคำพิพากษาศาลฎีกา

1. อำนาจฟ้อง

โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๐ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๓ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ จึงมีอำนาจฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ กระทำหรือขอให้บังคับจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ ปรับปรุงแก้ไขหาดมาหย่าให้กลับคืนสภาพเดิมตามธรรมชาติได้ ซึ่งรวมทั้งฟ้อง จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และ ที่ ๓ ที่มีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ได้ด้วย

ส่วนโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ ซึ่งอ้างว่าตนเป็นบุคคลในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมของจังหวัดกระบี่ จะมีอำนาจฟ้องหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ ศาลฎีกาเห็นว่า คำว่า “ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม” ยังไม่มีคำนิยามความหมายหรือขอบเขตที่แน่นอน ทั้งบทบัญญัติมาตรานี้มีเงื่อนไขที่ต้องมีกฎหมายบัญญัติออกมาตามมาตรานี้ เมื่อในขณะที่โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ ฟ้องยังไม่มีกฎหมายบัญญัติออกมาใช้บังคับ ดังนั้นยังไม่อาจถือได้ว่าการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ แล้ว โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ จึงยังไม่มีอำนาจฟ้อง และไม่มีสิทธิฎีกาด้วย

๒. คำขอให้วินิจฉัยคำสั่งนั้น เห็นว่า แม้คำสั่งทางปกครองที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจถูกเพิกถอนได้ แต่สำหรับคดีนี้โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ ฟ้องคดีอ้างว่าคำสั่งทางปกครองของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ที่อนุญาตให้จำเลยที่ ๔ เข้าไปถ่ายภาพยนตร์บริเวณอ่าวมาหย่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นโมฆะ ขอให้เพิกถอนก็เพื่อมิให้จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ในบริเวณหาดมาหย่า แต่เมื่อจำเลยที่ ๕ เข้าไปถ่ายทำภาพยนตร์ตามใบอนุญาตเสร็จเรียบร้อยแล้วออกฉายทั่วโลกแล้ว การเพิกถอนคำสั่งของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ จึงไม่บังเกิดผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ดังนั้นคำขอข้อ ๑ และข้อ ๓ จึงไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาต่อไป

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๑๙ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

(๒) คดี ฟ้องเรียกค่าเสียหายโลกร้อน เขตอนุรักษป่าภูผาแดง

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดหล่มสัก	
คดีหมายเลขดำที่	๖๗๓/๒๕๕๒	
คดีหมายเลขแดงที่	๗๘๗/๒๕๕๒	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช นางชั้นทอง พิมเสนา	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	ละเมิดเรียกค่าเสียหายป่าถูกทำลายและค่าเสียหายโลกร้อน	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๒๔	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าจำเลยได้ถูกศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาว่ามีความผิดตาม พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๒๔ ให้จำคุก ๔ เดือน ปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี โดยเหตุที่จำเลยบุกรุกเข้าไปในที่พิพาทแล้วแผ้วถางตัดโค่นต้นไม้ อันเป็นการทำลายสภาพป่าและย่อมก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐและเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น ที่จำเลยต่อสู้และมีการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่อยมา หรือปัญหาแนวเขตไม่ชัดเจนนั้น จึงเป็นเรื่องการกล่าวอ้างสิทธิที่จำเลยเข้าใจว่าตนเองมีอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาด้านนโยบายการใช้ที่ทำกินในพื้นที่อนุรักษหรือพื้นที่ป่า ซึ่งจะต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่ง แต่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงผลแห่งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ที่พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดได้

คดีนี้โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการทำละเมิดอันเนื่องมาจากจำเลยกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาโดยโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเนื่องมาจากสภาพป่าถูกทำลายเพราะจำเลยเข้าไปบุกรุกครองครองพื้นที่ป่า และตัดฟัน ต้นไม้ ทำให้ดินมีสภาพเสื่อมโทรม คุณภาพดินถูกทำลาย อุณหภูมิสูงขึ้น และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม คิดความเสียหายเป็นมูลค่า ๙๗,๖๔๕ บาท และคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ นับแต่วันทำละเมิดถึงวันฟ้องอีกเป็นจำนวนเงิน ๓๒,๐๗๘.๒๘ บาท รวมเป็นเงิน ๑๒๙,๗๒๓.๒๘ บาท

เมื่อพิเคราะห์จากการนำเสนอ เห็นว่า การคิดค่าเสียหายของโจทก์ตั้งอยู่บนสมมติฐานพื้นที่ป่าและความเสียหายทั่วไป มิใช่แบบจำลองที่มุ่งใช้กับสถานที่ที่จำเลยได้บุกรุกแผ้วถาง ตัดฟัน ต้นไม้ในคดีนี้ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าสภาพพื้นที่พิพาทในคดีนี้รวมตลอดถึงสภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง ไม่ตรงกับพื้นที่ป่าหรือสภาพแวดล้อมที่มีการสำรวจเพื่อพัฒนาแบบจำลองนี้ก็ไม่ได้ ดังนั้นการนำแบบจำลองมาใช้คำนวณความเสียหายสำหรับพื้นที่พิพาทในคดีนี้อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเสียหายที่แท้จริงได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การตัดต้นไม้ในปริมาณรวม ๓๘ ตอซึ่งมีอยู่ถึง ๓ ไร่ ๓ งาน ความเสียหายที่รัฐได้รับย่อมมีจำนวนสูงพอสมควรและเห็นชัดว่าทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายและถูกทำลาย ซึ่งย่อมก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรมลง ทั้ง ดิน น้ำ อากาศในบริเวณใกล้เคียงไม่มากนักน้อย เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ของจำเลยประกอบจำนวนต้นไม้ที่ถูกตัดโค่นและปริมาณที่ดินที่ถูกบุกรุกแผ้วถางโดยคำนึงถึงวิธีคิดค่าเสียหายของโจทก์เห็นควรกำหนดความเสียหายรวมทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน ๔๕,๐๐๐ บาท โดยจำเลยจะต้องชำระดอกเบี้ยอัตรา ๗.๕ ต่อปี ให้โจทก์นับแต่วันละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๔๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ แต่ดอกเบี้ยถึงวันฟ้อง มิให้เกิน ๓๒,๐๗๘.๒๘ บาท

(๓) คดีสิทธิชุมชนในการปกป้องทรัพยากร กรณีเหมืองไต้ดินโปแตช อุตรธานี

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดอุตรธานี	
คดีหมายเลขดำที่	๑๓๘๕/๒๕๔๗	
คดีหมายเลขแดงที่	๒๒๒๓/๒๕๕๐	
ประเภทคดี	อาญา	
คู่ความ	พนักงานอัยการจังหวัดอุตรธานี นางละเอียด อ่อนสะอาด ที่ ๑ กับพวกรวม ๕ คน	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	สิ่งแวดล้อม/บุกรุก/การใช้สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๔๖, มาตรา ๕๗- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.แร่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, มาตรา ๓๖๕, มาตรา ๘๓	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

การที่ผู้เสียหายดำเนินการตามโครงการเหมืองแร่โปแตช ไม่ว่าจะเป็นการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนพระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ๕) ใช้บังคับและถูกคัดค้านจากนักวิชาการตลอดจนกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุตรธานีก็ดี การไม่จัดให้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นหรือการไม่จัดให้มีการเอาประกันภัยก็ดี หรือการที่นายบุญเหลือกับพวกซึ่งเป็นลูกจ้างของผู้เสียหายทำการปักหมุดอันเป็นการเตรียมการเพื่อทำรังวัดพื้นที่เขตคำขอประทานบัตร โดยไม่ปรากฏว่าได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ผู้มีอำนาจให้ดำเนินการรังวัดปักหมุดในวันเกิดเหตุก็ดี กรณีดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นข้อเท็จจริงที่แสดงว่าผู้เสียหายดำเนินการโดยฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติแร่อันเป็นกฎหมายเฉพาะ และฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ อันเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศในระหว่างเกิดเหตุด้วย ดังนั้น การที่จำเลยทั้งห้าและกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี ซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนท้องถิ่นที่ดำเนินโครงการเหมืองแร่โปแตช พากันไปยังที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามนายบุญเหลือกับพวกถึงการปิดหมุดดังกล่าว จึงเป็นการกระทำการอันเป็นการร่วมกันในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน อีกทั้งเป็นการร่วมกันใช้สิทธิในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน การกระทำของจำเลยทั้งห้าและกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานีเป็นการกระทำที่ต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติแร่ และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่มีความผิดตามฟ้อง

พิพากษายกฟ้อง

หมายเหตุคดีนี้ไม่มีการอุทธรณ์ คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

(๔) คดีสิทธิชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดทองภูมิ	
คดีหมายเลขดำที่	๓๑๑/๒๕๕๑	
คดีหมายเลขแดงที่	๒๓๐/๒๕๕๒	
ประเภทคดี	อาญา	
คู่ความ	พนักงานอัยการจังหวัดทองภูมิ	โจทก์
	นายประชา อรุณศรีสุวรรณ	จำเลย
เรื่อง	ทรัพยากรธรรมชาติ/ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ม. ๔, ๖, ๘, ๙, ๑๔, ๓๑, ๓๕- กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๗) เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำโจน ออกตามความ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ลงวันที่ ๑๒ ก.ย. ๒๕๒๗	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- จำเลยกระทำความผิดหรือไม่ พื้นที่เกิดเหตุอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำโจนและอยู่ใกล้กับหมู่บ้านคลิตี้ล่างที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ย่อมจะมีการลักลอบตัดไม้ไปใช้ประโยชน์อยู่เนือง ๆ บุคคลอื่นอาจเป็นคนตัดฟันก็เป็นได้ การยึดของกลางประกอบด้วยมีด คราด และมีดพร้าอย่างละ ๑ เล่ม โดยอ้างว่าเป็นทรัพย์ที่ใช้ในการกระทำผิด เห็นว่า ทรัพย์ดังกล่าวบุคคลทั่วไปสามารถมีไว้ในครอบครองเพื่อประโยชน์ใช้สอย เมื่อพยานโจทก์ไม่เห็นจำเลยใช้มีดของกลางในการตัดต้นไม้ ลำพังของกลางทั้งสามไม่อาจสันนิษฐานให้เป็นผลร้ายแก่จำเลยได้ ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำการตัดต้นไม้ในพื้นที่เกิดเหตุอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ

- หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ (เตรียมประกาศ) ล่าคลองงูและเจ้าหน้าที่จับกุม พยานโจทก์เคยเข้าร่วมประชุมกับตัวแทนชาวบ้านคลิตี้ล่างและเจ้าหน้าที่มูลนิธิสิบ นาคะเสถียร ทำข้อตกลงร่วมกัน

ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ผ่อนผันพื้นที่ทำกินของราษฎรออกไปจากเดิมตามแนวเขตเส้นสีขาว เนื่องจากปัญหาพื้นที่ทำกินเดิมที่กันไว้ของราษฎรมีพื้นที่มากกว่าที่เจ้าหน้าที่กันไว้ โดยไม่ถูกจับกุม แต่ห้ามไม่ให้ตัดต้นไม้หรือขยายพื้นที่ทำกินออกไปอีก และเมื่อตรวจสอบรายชื่อราษฎรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ดังกล่าว ก็ปรากฏชื่อของจำเลยครอบครองทำประโยชน์อยู่ในแนวเขตเส้นสีขาว

- จำเลยมีสิทธิโดยชอบในการครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำโจนหรือไม่ การที่จำเลยได้ทำกินในที่ดินแปลงที่เกิดเหตุต่อเนื่อง จนได้รับการผ่อนผันจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำกินในพื้นที่ป่าไม้ต่อไปได้ จำเลยย่อมมีสิทธิโดยชอบในการครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินพื้นที่เกิดเหตุ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่มุ่งหมายให้เฉพาะผู้ครอบครองเดิมที่ทำประโยชน์ต่อเนื่อง ก่อนประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติสามารถเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยต่อไปได้โดยที่ทางราชการจะไม่จับกุมดำเนินคดี

- พยานหลักฐานโจทก์ที่นำสืบไม่เพียงพอรับฟังว่าจำเลยกระทำความผิด **พิพากษายกฟ้อง**

(๕) คดีสิทธิชุมชนบ้านแม่อมกิ

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดแม่สอด	
คดีหมายเลขดำที่	๑๗๗๐/๒๕๕๑	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๗๓๗/๒๕๕๑	
ประเภทคดี	อาญา	
คู่ความ	พนักงานอัยการจังหวัดแม่สอด	โจทก์
	นางน่อเฮมมู่หรือหน่อเฮหมู่หรือเฮมมู่ เวียงวิชา หรือเวียงนิวิชา	จำเลย
เรื่อง	ทรัพยากรธรรมชาติ/ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗- พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๒๔	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

๑. แม้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าสงวนป่าท่าสองยาง ซึ่งการกำหนดได้มีการออกเป็นกฎกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ทั้งได้ปิดประกาศให้ประชาชนทั่วไปทราบ จึงต้องถือว่าจำเลยได้รับทราบว่าเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ จะอ้างว่าไม่ทราบไม่ได้ก็ตาม แต่กลับได้ความจากคำเบิกความของนายอำเภอท่าสองยางในขณะเกิดเหตุว่า ราษฎรในตำบลแม่หวดเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเกือบทั้งหมด ตั้งถิ่นฐานมานาน มีอาชีพทำไร่หมุนเวียนและพื้นที่ในตำบลแม่หวดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งบริเวณพิพาทอยู่ข้างทางสาธารณะถนนสายแม่สอด-แม่สะเรียง และอยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่อมกิที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงพักประมาณ ๒ กิโลเมตร โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดตากก็เบิกความสนับสนุนคำเบิกความของนายอำเภอท่าสองยางว่าพยานขับรถผ่านที่พิพาทที่พิพาทมีลักษณะเป็นพื้นที่

ทำกิน มีดินอุดมสมบูรณ์ ยิ่งไปกว่านั้น ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้ทำงานวิจัยระบบการทำไร่หมุนเวียน เป็นพยานเบิกความยืนยันว่าที่พิพาทมีต้นไม้ใหญ่จำนวนหนึ่งที่ชาวบ้านทิ้งไว้ไม่ได้ตัด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวฟื้นตัวเร็วขึ้น ไม้ที่ถูกตัดเป็นไม้ขนาดเล็ก ไม่ใหญ่มาก เป็นไร่ที่ชาวบ้านทำไร่หมุนเวียน พยานเหล่านี้ประกอบอาชีพราชการเป็นพยานคนกลางไม่มีส่วนได้เสียกับคู่ความฝ่ายใด เบิกความให้ข้อเท็จจริงสมเหตุสมผล คำเบิกความของพยานทั้งสามปากจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายอำเภอท่าสองยางที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ถึงปี ๒๕๕๑ และเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดีนี้ ได้มีความเห็นสั่งไม่ฟ้องจำเลย โดยให้เหตุผลที่ควรรับฟังว่า “อาศัยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ มีพยานหลักฐานรับฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาทำกินในที่ดินแปลงนี้มาก่อนวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ตั้งแต่รุ่นยายเคยทำกินในลักษณะไร่หมุนเวียน เข้าใจว่าทางราชการผ่อนผันให้ทำได้ โดยไม่ให้บุกรุกแผ้วถางใหม่ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยทำกินกันในบริเวณนี้มานานหลายชั่วอายุคน” ดังนั้นในข้อที่โจทก์พยายามจะนำสืบให้เห็นว่าที่พิพาทไม่ผ่านการทำเกษตรหรือเข้าทำประโยชน์มาก่อน เห็นได้ว่าเลื่อนลอยเชื่อถือไม่ได้

๒. ข้อเท็จจริงจึงน่าเชื่อตามที่จำเลยนำสืบว่าที่พิพาทเป็นที่ดินที่ผ่านการทำประโยชน์มาแล้ว สภาพทั่วไปมีแต่ต้นไม้ จะมีต้นไม้ขึ้นบ้างเป็นต้นเล็ก ๆ บริเวณข้างเคียงก็ล้วนมีราษฎรคนอื่นเข้าทำประโยชน์อยู่ทั่วไป และมีการเข้ายึดถือที่พิพาทก่อนที่ทางราชการจะกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทก่อนที่ทางราชการจะกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยเข้าทำประโยชน์ที่พิพาทโดยได้รับตกทอดมาจากบิดามารดา เช่นนี้ ย่อมเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้จำเลยซึ่งเป็นชาวบ้านธรรมดาในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงไม่สามารถพูดอ่านภาษาไทยได้ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในหมู่บ้านแม่อมกิมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งได้อาศัยที่พิพาททำประโยชน์ก่อนที่ทางราชการจะประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เข้าใจได้ว่าที่พิพาทเป็นที่ดินที่รัฐอนุโลมผ่อนผันให้ราษฎรที่ทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้วได้ทำประโยชน์ต่อไป จึงทำให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำไปโดยสำคัญผิดเข้าใจว่าสามารถที่จะเข้าไปแผ้วถางที่บริเวณพิพาทได้ เป็นการขาดเจตนา การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง

พิพากษายกฟ้อง

(๖) คดีลี้พะเนียง

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
คำพิพากษา	ศาลปกครองสูงสุด	
คดีหมายเลขดำที่	อ.๑๒๓/๒๕๕๑	
คดีหมายเลขแดงที่	อ.๔๓๓/๒๕๕๑	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นางม้วน พิมพัตต	ผู้ฟ้องคดี
	โครงการชลประทานหนองบัวลำภู ที่ ๑ กรมชลประทาน ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ/คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ขุดลอกขยายลำน้ำลูกล้าที่ดินผู้เสียหาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐- พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลชั้นต้น

- การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้นำที่ดินของผู้ฟ้องคดีไปใช้เป็นทางน้ำและถนนสาธารณะประโยชน์เป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดี การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น กรณีจึงต้องถือว่าเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีได้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อผู้ฟ้องคดีโดยผิดกฎหมาย มีผลให้ผู้ฟ้องคดีเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นการกระทำละเมิดซึ่งต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๔๒๐ แห่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อเป็นกรณีที่มีการกระทำของเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดดังกล่าวตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีในอัตราตารางวาละ ๑๐๐ บาท ตามราคาประเมินรวมเป็นเงิน ๑๕๓,๕๐๐ บาท ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่มิค่าพิพากษาถึงที่สุด ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์

ศาลปกครองสูงสุด

- มีการรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๓ ไร่ ๓ งาน ๓๕ ตารางวา โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่มีอำนาจที่จะบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ได้ดำเนินการเวนคืนที่ดินของผู้ฟ้องคดีตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือได้มีการตกลงซื้อขายที่ดินของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว และไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะขุดลอกเอาที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยวิธีอื่นๆ ฉะนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการตามโครงการและเข้าใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเพื่อดำเนินการขุดลอกขยายลำน้ำพะเนียงและได้ก่อสร้างเป็นถนนเลียบลำน้ำพะเนียงรุกล้ำที่ดินของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่

- การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ชดใช้ค่าเสียหายในอัตราตารางวาละ ๑๐๐ บาท ตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นราคาที่เหมาะสมแล้ว

พิพากษายืน

(๗) คดีกักตุนขยะชายฝั่ง

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ
คำสั่ง	ศาลปกครองสูงสุด
คำสั่งที่	๖๓๐/๒๕๕๑
ประเภทคดี	ปกครอง
คู่ความ	นายสาลี มะประสิทธิ์ ที่๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ฟ้องคดี กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ที่๑ กับพวกรวม ๒ คน ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	ทรัพยากรธรรมชาติ/ ละเมิดทางปกครอง
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำสั่ง

การกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการละเลย ต่อหน้าที่

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า การออกคำสั่งและดำเนินการสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นบริเวณปากคลองสะกอม ตำบลสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เพื่อไม่ให้เกิดการทับถมของตะกอนบริเวณร่องน้ำ ทำให้ชายหาดสะกอมถูกน้ำทะเลกัดเซาะและพังทลายลง ระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย และผู้ฟ้องคดีรวมทั้งชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเสียหายเนื่องจากไม่อาจทำการประมง และใช้ประโยชน์จากชายหาดได้ คำสั่งและการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้น วินิจฉัยในส่วนที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ มาตรา ๙ (๓) นั้น เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย คือ พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๔๕๖ มาตรา ๑๒๐ ในการดูแลรักษาร่องน้ำมิให้ตื้นเขิน ซึ่งแม้จะส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชน หรือทำลายสิ่งแวดล้อมนั้น ก็เป็น

เรื่องความเสียหายอันเนื่องมาจากการรบกวนการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ มิได้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจตามกฎหมายในการมีคำสั่งและดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นมูลละเมิดตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง จึงเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

อายุความฟ้องคดี

ส่วนคำขอให้ฟื้นฟูเยียวยาชายหาด

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า แม้ผู้ฟ้องคดีได้รู้หรือควรได้รู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแล้ว แต่เพิ่งนำคดีมาฟ้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีนั้น เนื่องจากการฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำการฟื้นฟูชายหาดและเยียวยาสภาพแวดล้อม หากศาลมีคำสั่งบังคับตามคำขอดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอื่นในพื้นที่ด้วย จึงเป็นการฟ้องคดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คำฟ้องส่วนนี้จึงไม่ขาดอายุความ ศาลมีอำนาจรับคำฟ้องประเด็นนี้ไว้พิจารณา

ส่วนคำขอให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายในคดีนี้ภายในกำหนดเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย แม้ผู้ฟ้องคดีจะรู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดีเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๑ แต่ความเสียหายของผู้ฟ้องคดียังมีอยู่ต่อเนื่องตลอดมา จึงถือว่าเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ยังคงมีอยู่ในขณะที่มีการนำคดีมาฟ้องต่อศาล ศาลปกครองมีอำนาจรับคำฟ้องในส่วนที่ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นภายในหนึ่งปีก่อนการฟ้องคดีไว้พิจารณาได้

ผู้ฟ้องคดีมีอำนาจฟ้องคดีและขอให้มีการชดใช้ค่าเสียหายแทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหรือไม่

การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหาย หากมีการฟื้นฟูเยียวยาชายหาดให้กลับคืนสู่สภาพเดิมคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับมอบอำนาจจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแทน ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ศาล

ปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย และเห็นว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ผู้ฟ้องคดียกขึ้นกล่าวอ้างนั้น เป็นเรื่อง
แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ไม่ถือเป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิหน้าที่ให้ประชาชนเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิ
ฟ้องคดีแทนหน่วยงานรัฐได้

ผลของคำสั่ง

ให้รับคำฟ้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองและ
เจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย และให้รับคำฟ้องในประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาล
มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนฟ้องคดีไว้
พิจารณา

(๘) คดีผลกระทบทางรังสีโคบอลต์-๖๐

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ
คำพิพากษา	ศาลแพ่ง
คดีหมายเลขดำที่	๘๑๖/๒๕๔๔
คดีหมายเลขแดงที่	๑๒๖๗/๒๕๔๗
คำพิพากษา	ศาลอุทธรณ์
คดีหมายเลขดำที่	๔๙๐๓-๔๙๐๔/๒๕๔๗
คดีหมายเลขแดงที่	๑๑๗๑๓-๑๑๗๑๔/๒๕๕๑
ประเภทคดี	แพ่ง
คู่ความ	นางสาวจิตราภรณ์ เจียรอุดมทรัพย์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๒ คน โจทก์ บริษัท กมลสุขโกศลอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๕ คน จำเลย
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิด เรียกค่าเสียหาย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- พ.ร.บ.พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.๒๕๐๔ - พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ มาตรา ๔๓๗ มาตรา ๔๔๓ มาตรา ๔๔๔ มาตรา ๔๔๖

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลแพ่งวินิจฉัยว่า เครื่องฉายรังสีโคบอลต์-๖๐ เครื่องเกิดเหตุมีสารกัมมันตรังสีบรรจุอยู่ภายใน หากรั่วไหลออกมาจากสิ่งห่อหุ้มจะก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น ประกอบกับ พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔ บัญญัติให้วัตถุวัตถุกัมมันตรังสีเป็นวัตถุอันตรายอย่างหนึ่งด้วยจึงถือได้ว่าเครื่องฉายรังสีโคบอลต์-๖๐ เป็นทรัพย์อันตรายโดยสภาพ

จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าของผู้ครอบครองเครื่องฉายรังสีโคบอลต์-๖๐ เป็นทรัพย์อันตรายโดยสภาพ ซึ่งต้องมีความรู้ความชำนาญในการใช้และจัดเก็บโดยเฉพาะ แต่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตาม

สมควรทั้งๆ ที่ ประกอบอาชีพค้าขายเครื่องฉายรังสีดังกล่าว จนเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่ ภายและถึงแก่ความตาย จึงถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ได้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจาก เครื่องฉายรังสีโคบอลต์-๖๐ ต่อโจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๔ และโจทก์ที่ ๖ ถึงที่ ๑๑

โจทก์ที่ ๑ ที่ ๓ ที่ ๖ ถึงที่ ๑๑ ต้องใช้เวลาในการตรวจและติดตามผลในอนาคต ๑๐ ปี เนื่องจากมีโอกาสที่จะเป็นมะเร็งมากกว่าบุคคลทั่วไป แต่ไม่สามารถทราบได้แน่ชัดว่าโจทก์จะเป็นโรค ดังกล่าวหรือไม่ และพันวิสัยที่จะทราบว่าความเสียหายมีเพียงใด จึงสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษา ภายในกำหนดเวลา ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๔ วรรค ๒ ส่วนที่ขอให้ จำเลยวางประกันเห็นว่าเมื่อความเสียหายยังไม่เกิดขึ้น จึงไม่กำหนดให้จำเลยที่ ๑ วางประกัน

พิพากษา ให้จำเลยที่ ๑ ชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ที่ ๑ ถึงที่ ๔ ที่ ๖ ถึงที่ ๑๑ รวม ๖๔๐,๒๗๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับแต่วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ จนกว่าจะ ชำระเสร็จ ยกฟ้องคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๙/๒๕๔๔ ของศาลแขวงพระโขนง

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า

จำเลยที่ ๑ นำเครื่องฉายกัมมันตภาพรังสีโคบอลต์-๖๐ มาเก็บไว้ในที่ดินของจำเลยที่ ๒ เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ไม่มีผู้ดูแล รั้วสังกะสีอยู่ในสภาพเสียหายไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ถือว่าจำเลยที่ ๑ ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการจัดเก็บ จำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ แม้เป็นนิติบุคคลในเครือเดียวกันแต่ ต่างเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากกัน ความรับผิดชอบแยกจากกัน จำเลยที่ ๑ นำเครื่องฉาย กัมมันตภาพรังสีโคบอลต์-๖๐ ไปเก็บไว้ในที่ดินจำเลยที่ ๒ ยังไม่อาจถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ ครอบครองเครื่องฉายกัมมันตภาพรังสีโคบอลต์-๖๐ จำเลยที่ ๓ กับที่ ๔ เป็นเพียงกรรมการของจำเลยที่ ๑ กับที่ ๒ กระทำการแทนในฐานะกรรมการจึงไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบส่วนตัว

โจทก์ที่ ๔ กับโจทก์ที่ ๕ เป็นสามีภริยากัน ศาลปกครองกำหนดให้ค่าขาดไร้อุปการะ รวมกันปีละ ๓๖,๐๐๐ บาท รวม ๒๐ ปี เป็นเงิน ๗๒๐,๐๐๐ บาท นับว่าเหมาะสมแล้ว ที่ศาลชั้นต้นให้ จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบเพิ่มอีก ๑๑๐,๐๐๐ บาท ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วย

พิพากษา ให้ยกฟ้องโจทก์ที่ ๔ นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

(๙) คดีลำน้ำพอง

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	
คดีหมายเลขดำที่	๘๖/๒๕๕๖	
คดีหมายเลขแดงที่	๒๑๔๗/๒๕๕๗	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	นายศิริเดช พรรคพิง ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน บริษัท ฟินิกซ์ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน)	โจทก์ จำเลย
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิด/เรียกค่าเสียหาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.ประมง พ.ศ.๒๕๓๐- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาให้จำเลยชำระเงินให้โจทก์ที่ ๑ – ๗ รวม ๑,๑๔๙,๖๖๗.๕๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้อง (๒๗ พ.ค. ๕๖) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้ง ๗ จำเลยอุทธรณ์

พยานโจทก์ปากนายยรรยง เป็นนักวิชาการและผู้ตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำห้วยโจด และลำน้ำพอง ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับฝ่ายใด รับฟังเป็นพยานคนกลางได้ ซึ่งพยานโจทก์ปากนี้เบิกความยืนยันว่าสภาพน้ำเสียในลำห้วยโจด และลำน้ำพองเกิดจากแหล่งอุตสาหกรรม ที่มีการรั่วไหลของน้ำเสียจากโรงงานออกมา นอกจากนั้นอุทธรณ์ของจำเลยก็ยอมรับว่าแม้จำเลยจะไม่ปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ลำห้วยโจด ตามข้อตกลงกับทางราชการ แต่อาจจะมีการรั่วไหลเป็นบางครั้ง และจากการที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีคำสั่งปิดโรงงานของจำเลยและให้จำเลยทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ๓ ประการ แสดงว่า

การกระทำของจำเลยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้น้ำในลำห้วยโจด และลำน้ำพองเน่าเสียจนเป็นเหตุให้ปลาที่
โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงไว้ในกระชังตาย

โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมประมงตาม
พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ นั้น ศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยแล้วว่าโจทก์ทั้งเจ็ดมีส่วนประมาท
เล็กน้อยก่อให้เกิดความเสียหายด้วย อีกทั้งกำหนดให้จำเลยจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์แต่ละคน
เพียงบางส่วนตามความร้ายแรงแห่งการละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนที่ศาลชั้นต้นกำหนดมานั้นนับว่า
เหมาะสมแล้ว ไม่มีเหตุที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

(๑๐) คดี การปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ (แพ่ง)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดกาญจนบุรี	
คดีหมายเลขดำที่	๑๐๖/๒๕๔๖	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๕๖๕/๒๕๔๗	
คำพิพากษา	ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	
คดีหมายเลขดำที่	สวพ.๗๗/๒๕๕๐	
คดีหมายเลขแดงที่	๓๔๒๖/๒๕๕๐	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	นายกำธร ศรีสุวรรณมาลา ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน	โจทก์
	บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒	จำเลย
เรื่อง	ละเมิด พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐- พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ตามอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองว่า การที่โจทก์ทั้งแปดป่วยและกระปือของโจทก์ที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖ ตายเกิดจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของสารตะกั่วจากโรงแต่งแร่คลิตี้ของจำเลยที่ ๑ หรือไม่ และจำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบโจทก์ทั้งแปดหรือไม่นั้น

พิจารณาจากคำเบิกความของนางอรพรรณ เมธาติลกกุล กิติ คำเบิกความของนางสาธิตา วรหาญ นักวิชาการสาธารณสุข ๘ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี และนายอัมพร บำรุงชีพ เจ้าหน้าที่บริหารงานทรัพยากรธรณี ๗ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี พยานจำเลยทั้งสองกิติ พยานหลักฐานอื่นในสำนวนกิติ นำเชื่อว่าคงมีสารตะกั่วตามธรรมชาติอยู่บ้างในปริมาณที่เล็กน้อยเท่านั้น ไม่เป็นสาเหตุถึงกับให้เกิดการเจ็บป่วยเป็นโรคพิษตะกั่วได้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ดังที่ศาลชั้นต้นรับฟังมาว่าโจทก์ทั้งแปดป่วยด้วยโรคพิษตะกั่ว อันเกิดจากสารตะกั่วที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายจากโรงแต่งแร่คลิตี้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังรับฟังได้ด้วยว่ากระป๋องของโจทก์ที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖ ตายจากสารตะกั่วที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายจากโรงแต่งแร่คลิตี้เช่นกัน โดยมีราคาตัวละ ๙,๐๐๐ บาท

ส่วนที่จำเลยทั้งสองอ้างว่าเกิดจากพายุดีเปรสชันเป็นเหตุสุดวิสัยนั้น ไม่น่าเชื่อเพราะไม่สอดคล้องกับทางนำสืบของจำเลยทั้งสองเอง โดยจำเลยทั้งสองนำสืบทำนองว่า บ่อเก็บตะกอนบ่อที่ ๓ น้ำใสสะอาดดื่มได้ เท่ากับบ่อที่ ๓ แทบจะไม่มีตะกอนดิน เมื่อค้นกันขอบบ่อที่พังก็อ้างว่าพังเฉพาะบ่อที่ ๓ ถ้าเป็นเช่นนั้นตามเหตุผลไม่น่าจะมีตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้มากนัก แต่กลับปรากฏว่ามีตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้เป็นจำนวนมากและแพร่กระจายยาวถึงประมาณ ๑๙ กิโลเมตร น่าเชื่อว่าทางโรงแต่งแร่คลิตี้ปล่อยสารตะกั่วลงในห้วยคลิตี้มาเป็นเวลานานหลายปี พิจารณาจากคำเบิกความของนายจเรประกอบคำเบิกความของนางสุลัดดา กลีบบัว ภริยาจำเลยที่ ๒ และนายธงชัย ส่องสว่าง พยานจำเลยทั้งสองตลอดแล้ว เห็นว่า บริษัทจำเลยที่ ๑ และอีก ๒ บริษัท เป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๒ โดยกรรมการบริษัทจำเลยที่ ๑ มี ๔ คน เป็นพี่น้องกัน จำเลยที่ ๒ เป็นพี่คนโต และเป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลยที่ ๑ ส่วนนายธงชัยน่าจะเป็นผู้รับคำสั่งจากจำเลยที่ ๒ ไปปฏิบัติอยู่ในระดับผู้ปฏิบัติเท่านั้น การปล่อยน้ำสู่ห้วยคลิตี้เช่นนั้น เป็นเรื่องร้ายแรงซึ่งฝ่ายจำเลยรู้ดี ไม่น่าเชื่อว่านายธงชัยจะกระทำโดยที่ไม่ได้รับคำสั่งจากจำเลยที่ ๒ การที่จำเลยที่ ๒ สั่งการให้เปิดระบายน้ำจากบ่อเก็บกักตะกอนสู่ห้วยคลิตี้เช่นนั้นถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการทำให้สารตะกั่วจากโรงแต่งแร่คลิตี้รั่วไหลหรือแพร่กระจายสู่ห้วยคลิตี้ จำเลยที่ ๒ จึงต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวด้วย จะอ้างว่าเป็นเพียงกรรมการบริษัทไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัวหาได้ไม่ ที่ศาลชั้นต้น เห็นว่า จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อโจทก์ทั้งแปด ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ แผนกคดีสิ่งแวดล้อม เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

เรื่องอายุความ

ศาลเห็นว่าบ่อเกิดแห่งหนึ่งมีทั้งเกิดจากสัญญา เกิดจากละเมิด เกิดจากกฎหมายบัญญัติ ด้วย ตามฟ้องของโจทก์ทั้งแปดต้องด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง อันเป็นหนึ่งที่เกิดจากกฎหมายบัญญัตินั้นเอง มิใช่รับผิดอันเกิดแต่มูลละเมิดตั้งที่จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ความรับผิดตามหน้าที่ดังกล่าว ทั้งพระราชบัญญัติดังกล่าวและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนด ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๙๓/๓๐ ดังที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัย อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

จำเลยทั้งสองต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งแปด เพียงใด

เห็นว่า ตามบัญชีค่าเสียหายของโจทก์ทั้งแปด เมื่อพิเคราะห์ถึงการกระทำของจำเลยทั้งสองและความร้ายแรงแห่งการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของสารตะกั่วดังกล่าวแล้วที่ศาลชั้นต้นกำหนดให้มายังไม่เหมาะสม สมควรกำหนดค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งแปดใหม่ ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลก่อนฟ้อง เป็นเงินคนละ ๑๑๒,๐๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลต่อเนื่องจนกว่าจะลดปริมาณของสารตะกั่วในร่างกายให้อยู่ในระดับที่จะไม่เกิดพิษต่อโจทก์ทั้งแปดภายในระยะเวลา ๒ ปี นับแต่วันฟ้องเป็นเงินคนละ ๒๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่ากระเบื้องที่ตายของโจทก์ที่ ๑ เป็นเงิน ๙๙,๐๐๐ บาท
- ค่ากระเบื้องที่ตายของโจทก์ที่ ๒ เป็นเงิน ๙,๐๐๐ บาท
- ค่ากระเบื้องที่ตายของโจทก์ที่ ๖ เป็นเงิน ๒๗,๐๐๐ บาท
- ค่าที่ต้องเสียความสามารถและโอกาสในการทำงานอย่างสิ้นเชิงหรือบางส่วนทั้งในปัจจุบันและอนาคต ค่าเสื่อมสุขภาพอนามัยได้รับทุกขเวทนาทางด้านจิตใจและสูญเสียอวัยวะ คุณภาพชีวิต โอกาสที่จะพัฒนาต่ออย่างมีศักดิ์ศรีและความสามารถที่จะสืบต่อชาติพันธุ์ได้ และค่าขาดประโยชน์ในการใช้น้ำอุปโภคบริโภค ขาดแหล่งอาหารขาดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากห้วยคลิตี้ กำหนดให้แก่
- โจทก์ที่ ๑, ที่ ๓, ที่ ๔ และที่ ๖ คนละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- โจทก์ที่ ๒ และที่ ๗ คนละ ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท

โจทก์ที่ ๕ และที่ ๘ คนละ

๓,๘๐๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินที่โจทก์ทั้งแปดได้รับทั้งสิ้น ๒๙,๕๕๑,๐๐๐ บาท

ประเด็นการขอให้ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้

สำหรับอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งแปดส่วนที่ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองตามคำขอท้ายฟ้อง ที่ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันแก้ไขและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยนำตะกั่วที่ตกค้างอยู่ในลำห้วยคลิตี้ออกไปให้หมด เพื่อให้ลำห้วยคลิตี้สะอาดปราศจากสารตะกั่ว โดยให้จำเลยทั้งสองเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายและให้กรมควบคุมมลพิษเป็นผู้ตรวจสอบและดูแลการแก้ไขฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ให้สะอาดปราศจากสารตะกั่วและสารเคมีต่างๆ ให้มีสภาพตามธรรมชาติดังเดิมนั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ทั้งแปดฟ้องคดีนี้ยังไม่มีการบัญญัติรับรองสิทธิให้โจทก์ทั้งแปดฟ้องและขอให้บังคับตามคำขอท้ายฟ้องดังกล่าวได้ อุทธรณ์ของโจทก์ทั้งแปดในส่วนนี้จึงฟังไม่ขึ้น

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้เงินแก่โจทก์ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๗ และที่ ๘ จำนวน ๓,๔๕๑,๐๐๐ บาท ๓,๘๕๒,๐๐๐ บาท ๓,๓๖๑,๐๐๐ บาท ๓,๓๕๒,๐๐๐ บาท ๔,๑๕๒,๐๐๐ บาท ๓,๓๗๙,๐๐๐ บาท ๓,๘๕๒,๐๐๐ บาท ๔,๑๕๒,๐๐๐ บาท ตามลำดับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๙,๕๕๑,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

(๑๑) คดีทำเรือคลองเตย

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ		
คำพิพากษา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้		
คดีหมายเลขดำที่	๕๕๗๗/๒๕๓๗		
คดีหมายเลขแดงที่	๘๗๑๘/๒๕๔๔		
ประเภทคดี	แพ่ง		
คู่ความ	นางสาวอุษา	โรจนพงศ์เกษม	โจทก์
	การทำเรือแห่งประเทศไทย ที่ ๑		
	พลเรือโทสมนึก เทพวัลย์	ที่ ๒	จำเลย
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิด เรียกค่าเสียหาย		
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, มาตรา ๔๔๘		

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ ครอบครองสารเคมีอันเป็นวัตถุอันตราย ตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ มีหน้าที่ในการดูแลควบคุมวัตถุอันตรายมิให้เกิดการระเบิดหรือรั่วไหล ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อเก็บสารเคมีผิดหลักเกณฑ์การจัดเก็บ ขาดการดูแลเครื่องดับเพลิงเพื่อให้ อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ดี รวมทั้งขาดมาตรการป้องกันมิให้สารเคมีระเบิด จึงเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้ และผลจากเหตุเพลิงไหม้ทำให้โจทก์ป่วย และขาดประโยชน์จากการประกอบอาชีพ

ประเด็นความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสองต่อโจทก์รับฟังได้ว่า ตามรายงานประจำวัน เกี่ยวกับคดีและบันทึกแจ้งผลการตรวจที่เกิดเหตุโจทก์ได้เข้าไปในที่ที่เกิดเหตุ และภายหลังจากเกิดเหตุ โจทก์มีอาการเป็นไข้ ผม่วง ไอ อาเจียน เวียนศีรษะ และน้ำหนัลด เมื่อเข้ารับการรักษาที่แพทย์

พบว่าในเลือดโจทก์มีสารพิษซึ่งเกิดจากการรับสารเมธิลโบรไมล์ แสดงว่าภายหลังเกิดเหตุ ผลจากเพลิงไหม้ที่ได้เผาไหม้สารเคมีที่เก็บในคลังสินค้า ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยแก่ผู้ที่ได้รับสารเคมีนั้น และจำเลยก็มีได้ต่อสู้ว่าโจทก์ฟ้องว่าป่วยจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่จริง จึงฟังได้ว่าอาการเจ็บป่วยของโจทก์เป็นผลจากเหตุการณ์เพลิงไหม้ดังกล่าว

การเก็บสินค้าอันตรายของจำเลยที่ ๑ มีระเบียบการเก็บตามหลักมาตรฐานสหประชาชาติ แต่จำเลยที่ ๑ มิได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เป็นการประมาทเลินเล่อและเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการระเบิดขึ้น แม้โจทก์จะเป็นผู้บรรจุเข้าไปในที่เกิดเหตุเองก็ตาม แต่ และชุมชนของโจทก์ตั้งอยู่ก่อนเกิดเหตุแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น อีกทั้ง การที่พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับหลังเกิดเหตุ ก็มีสาเหตุที่ทำให้จำเลยที่ ๑ ไม่ต้องรับผิด เมื่อเหตุเพลิงไหม้อันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ ๑ ทำให้โจทก์ป่วย จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

ประเด็นการพิจารณาว่าคดีโจทก์ขาดอายุความหรือไม่ เห็นว่าแม้โจทก์จะทราบความเจ็บป่วยจากเหตุการณ์เพลิงไหม้หลังเกิดเหตุประมาณ ๒-๓ เดือน แต่โจทก์ได้ความจากพนักงานสอบสวนที่สรุปผลการสอบสวนว่าไม่มีผู้กระทำโดยประมาทที่ต้องรับผิด จึงไม่มีการดำเนินคดีอาญากับผู้ใด เมื่อโจทก์ไปแจ้งความเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๓๙ เพื่อเป็นหลักฐานว่าป่วยจากเหตุการณ์เพลิงไหม้ก็มีได้กล่าวถึงจำเลยทั้งสองแต่อย่างใด อีกทั้งโจทก์จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เท่านั้น และเวลาที่ผ่านมาก็มุ่งเกี่ยวกับการรักษาทั้งสิ้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงว่าแม้โจทก์จะทราบถึงเหตุการณ์ป่วยว่ามาจากเหตุการณ์ดังกล่าว แต่โจทก์มิได้ทราบถึงตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน และจำเลยก็ไม่มีหลักฐานใดมาแสดงให้เห็นว่าโจทก์ทราบแล้วว่าผู้ใดต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์ อายุความละเมิด ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนจึงยังไม่เริ่มนับ แม้โจทก์จะนำคดีมาฟ้องวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๙ เกิน ๑ ปี คดีโจทก์ก็ไม่ขาดอายุความ

การที่โจทก์ขอค่าขาดประโยชน์เพราะไม่อาจทำงานได้นับแต่เกิดเหตุจนกว่าจะอายุ ๖๐ ปี เดือนละ ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งก่อนฟ้องโจทก์ขอเป็นเวลา ๕ ปี เมื่อพิจารณาอาการป่วย การขึ้นทะเบียนเป็นคนพิการ ความรุนแรงของเหตุการณ์ และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเห็นว่าเหมาะสมแล้ว จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดในค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ก่อนฟ้อง ๕ ปี รวมทั้งค่าขาดประโยชน์หลังฟ้องแก่โจทก์

พิพากษา ให้จำเลยที่ ๑ ชำระเงิน ๓,๒๒๔,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้อง จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒

(๑๒) คดีแม่เมาะ (แพ่ง)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดลำปาง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๙๖๐/๒๕๔๒	
คดีหมายเลขแดงที่	๓๕๔/๒๕๔๗	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	นายวงศ์ บันคำใส ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๕๒ คน	โจทก์
	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๔ คน	จำเลย
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดลำปาง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๙๔๕/๒๕๔๒	
คดีหมายเลขแดงที่	๔๓๑/๒๕๔๗	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	นายสมพงษ์ สุวรรณวัจน์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๗๔ คน	โจทก์
	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๔ คน	จำเลย
เรื่อง	ละเมิด เรียกค่าเสียหาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๔๒๐ มาตรา ๔๔๘- พ.ร.บ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑- พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- เหตุละเมิดเกิดจากการกระทำของจำเลยหรือไม่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะของจำเลยที่ ๑๔ ทำให้เกิดมลภาวะทำให้พืชของราษฎรในเขตอำเภอแม่เมาะได้รับ

ความเสียหายจริง จากคำเบิกความพยานโจทก์ และหนังสือของจำเลยที่ ๑๔ ที่ยินยอมชดเชยค่าเสียหาย ให้ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะของโรงไฟฟ้าแม่เมาะระหว่างวันที่ ๑๗-๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับข่าวแม่เมาะ ที่ยอมรับว่ามีการหยุดซ่อมเครื่องดักก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ จนเครื่องวัดคุณภาพอากาศที่ติดตั้งในห้องควบคุมเริ่มมีแนวโน้มแสดงค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และช่วงเวลานั้นได้เกิดอากาศแปรปรวน จึงเป็นการยอมรับว่าช่วงดังกล่าวเกิดเหตุการณ์ผลกระทบด้านมลภาวะจริงและฟังได้ว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะทำให้เกิดมลภาวะตามที่โจทก์ฟ้องจริง

- ผลกระทบด้านมลพิษทำให้พืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้นได้รับความเสียหายจริง ฟังได้จากข่าวการประชุมพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรในค่าเสียหายที่เกิดกับนาข้าว ต้นจามจุรีและเล็ยงครั้ง

- โจทก์ได้รับความเสียหายหรือไม่ เพียงใด พิจารณารายละเอียดเป็นรายคน จากหนังสือร้องเรียนไปยังจังหวัดลำปาง มีการลงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายโจทก์แต่ละคนและมีกำหนดตำบลสบป่าด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อรับรองไว้ ประกอบกับผลการประชุมพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษตามข่าวแม่เมาะ

- โจทก์ที่ไม่ปรากฏชื่อในหนังสือร้องเรียนถึงจังหวัดแต่ได้นำสืบโดยอ้างเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดค่าเสียหายที่ทำขึ้นแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่มีผู้ได้รับรอง ไม่เพียงพอแก่การรับฟังที่จะกำหนดความเสียหายได้ จึงไม่กำหนดความเสียหายที่กล่าวอ้างให้

- พิพากษาให้จำเลยที่ ๑๔ ชำระหนี้แก่โจทก์คดีหมายเลขแดงที่ ๓๕๔/๒๕๔๗ รวมเป็นเงินจำนวน ๓,๑๕๔,๖๙๐ บาท คดีหมายเลขแดงที่ ๔๓๑/๒๕๔๗ รวมเป็นเงินจำนวน ๑,๕๒๒,๘๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๗ ส.ค. ๒๕๔๑ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

(๑๓) คดีหลุมฝังกลบขยะโปรเฟส

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ		
สัญญาประนีประนอมยอมความ	ศาลจังหวัดสระแก้ว		
คดีหมายเลขดำที่	๔๑๒/๒๕๔๙		
คดีหมายเลขแดงที่	๑๓๒๕/๒๕๔๙		
ประเภทคดี	แพ่ง		
คู่ความ	นายบุญเลี้ยง ช้องสะท้อน ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๐๐ คน		โจทก์
	บริษัท โปรเฟสชั่นแนล เวสต์ เทคโนโลยี (๑๙๙๙) จำกัด (มหาชน) จำเลย		
เรื่อง	หลุมฝังกลบขยะ ละเมิด เหตุเดือดร้อนรำคาญ สัญญาประนีประนอมยอมความ		
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์		

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลสัญญาประนีประนอมยอมความ

- จำเลยตกลงแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นจากน้ำเสียและจากหลุมฝังกลบขยะในการประกอบกิจการของจำเลย ภายใต้การกำกับดูแลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตัวแทนโจทก์

- จำเลยตกลงโอนเงินเข้ากองทุนชุมชนและจ่ายเงินสมทบตันละ ๑๐ บาท เข้ากองทุนจากรายได้ของจำเลยในการรับขยะกากของแข็งมาคัดแยกและฝังกลบ และตกลงช่วยเหลือเงินให้โจทก์และชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากไร่นาเสียหาย

- ระหว่างการประกอบกิจการของจำเลย หากก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนโจทก์และชาวบ้าน จำเลยต้องหยุดประกอบการนำกากของแข็งเข้ามาคัดแยกฝังกลบและแก้ไขกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นทันที ในการประกอบกิจการจำเลยต้องปฏิบัติตามมาตรการในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๔) คดีคดีตี (กรมควบคุมมลพิษเรียกค่าเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมจากผู้ก่อมลพิษ)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ
คำพิพากษา	ศาลจังหวัดกาญจนบุรี
คดีหมายเลขดำที่	๗๗๗/๒๕๕๑
คดีหมายเลขแดงที่	๗๒๔/๒๕๕๒
ประเภทคดี	แพ่ง
คู่ความ	กรมควบคุมมลพิษ โจทก์ บริษัท ตะกั่ว คอนเซนเทรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๑ กับพวก จำเลย
เรื่อง	มลพิษ/รัฐเรียกค่าเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ และทรัพยากรธรรมชาติเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๖, มาตรา ๙๗, มาตรา ๑๑๑ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ระบุให้แก่วุฒิบัญชี กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นของรัฐ หรือสาธารณะสมบัติของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

- การเรียกร้องเอาแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ อันเป็นเหตุให้รัฐเสียหายตามมาตรา ๙๖ และเรียกร้องเอาแก่ผู้กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐ หรือเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินให้รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่

ถูกทำลายสูญหาย ตาม มาตรา ๘๗ และฟ้องค่าใช้จ่ายทั้งหมดของราชการในการขจัดมลพิษ ประชาชนไม่อาจใช้สิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ การฟ้องคดีนี้จึงเป็นการฟ้องโดยอาศัยสิทธิที่แตกต่าง กันกับประชาชนที่ฟ้องคดีไปแล้ว จึงไม่เป็นฟ้องซ้อน

- ความรับผิดชอบทางแพ่งของนิติบุคคล และผู้แทนนิติบุคคล พิจารณาคำว่าเจ้าของหรือผู้ ครอบครองตามความหมายธรรมดาประกอบความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่มีเจตนารมณ์ กำหนดมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วม จัดระบบบริหารด้านสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ส่วนราชการให้เกิดการประสานงานและมีหน้าที่ ร่วมกัน กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย และระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสียและเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ ประการสำคัญยัง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน ทั้งปรากฏ ว่าขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๒ และ ๓ กรรมการ ถือหุ้นบริษัทจำเลยที่ ๑ อยู่ ย่อมมีอำนาจบริหารและร่วมกัน ดำเนินการควบคุมสั่งการกับรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจการ

ดังนั้นเห็นว่า จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินรัฐได้รับความเสียหายด้วยประการใดๆ ในฐานะเจ้าของหรือผู้ ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

- ความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรน้ำ สัตว์น้ำ ที่อาศัยอยู่บริเวณลำห้วยคลิตี้ตลอดลำน้ำ ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์โดยรวมที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดเหตุสืบเนื่องมาจนปัจจุบันและจะมีต่อไปใน อนาคต โจทก์ไม่มีค่าขอในส่วนนี้ แต่กำหนดค่าสินไหมในกรณีที่ทรัพย์สินของรัฐเสียหายตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง รวมเป็นเงิน ๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำและใน ตะกอนดิน มีค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๘๖ แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามคำเบิกความของพยานโจทก์ว่า เป็นเพียงการใช้จ่ายเพื่อให้ได้ข้อมูลมาและนำข้อมูลแจ้งให้ประชาชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ โจทก์มิได้ลงมือกระทำการใดเพื่อการขจัดมลพิษโดยตรง และความเห็นทางวิชาการว่าการขจัดมลพิษ ทางธรรมชาติเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

- พิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ร่วมกันหรือแทนกันกับจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ในฐานะ ผู้จัดการมรดกของนายคงศักดิ์ กลีบบัว และจำเลยที่ ๕ ถึงที่ ๗ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายธานี กลีบ บัว ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงิน ๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของ ต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

(๑๕) คดีโรคที่เกิดจากการทำงาน (โรคอลูมิน่า)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลแรงงานกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๖๗/๖๖/๒๕๓๗	
คดีหมายเลขแดงที่	๘๗/๒๙/๒๕๓๘	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	นางมยุรี เติวียะ	โจทก์
	สำนักงานประกันสังคม ที่ ๑, บริษัท อีเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ที่ ๒, นายคัตสุฮิโกะ มา เอคะ ที่ ๓, นายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ ที่ ๔	จำเลย
เรื่อง	เจ็บป่วยโรคที่เกิดจากการทำงาน	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ขอเพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- โจทก์ถูกจ้างแผนกปั้นซึ่ง (Punching) ทำหน้าที่บัดแผ่นวงจรรีเลย์เซรามิกส์ (กรีนซีท) คล้ายแผ่นยาง ในสถานประกอบกิจการของจำเลยที่ ๒ ผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกใช้สำหรับรีเลย์เซรามิกส์ (Alumina Ceramic Substrate) มีอาการปวดศีรษะ ซาตามมือเท้า สำนักงานประกันสังคมจังหวัด จำเลยที่ ๑ ปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทน

- คำวินิจฉัยของจำเลยที่ ๑ ชอบแล้วไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากตรวจสอบสารอลูมิน่าในร่างกายที่มีสูงจนผิดปกติเพียงอย่างเดียว ไม่อาจยืนยันเด็ดขาดได้ว่าโจทก์มีอาการป่วยเกิดจากสารอลูมิน่าจากการทำงาน ไบรรับรองแพทย์ของโจทก์ที่ระบุว่าเป็นโรคพิษโลหะหนัก พิษอลูมิน่าเนื่องจากการทำงานและพิษสารทำลายจากการทำงานเสริมฤทธิ์กัน รวมทั้งเป็นโรคปอดอักเสบนิวโม

โทนิโคซิส และมีคลื่นหัวใจผิดปกติ ไม่ตรงกับการตรวจและคำเบิกความของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในชั้นนำ
สืบพยาน

ผลการตรวจสารอลูมิเนียมในเลือดและปัสสาวะไม่ตรงกัน แต่การที่ผลการตรวจทางห้อง
ปฏิบัติปรากฏว่ามีปริมาณสารอลูมิเนียมสูงจนผิดไปจากปกติมาก จึงอาจเกิดจากการปนเปื้อนของสารอลู
มิเนียมที่มีอยู่ในภาวะแวดล้อมขณะที่จัดเก็บได้ การตรวจสารอลูมิเนียมในร่างกายของโจทก์อย่างเดียว จึงไม่
อาจยืนยันได้ว่าโจทก์ป่วยจากการทำงานจริงตามฟ้อง

(๑๖) คดีโรงงานทอผ้ากรุงเทพ (โรคมลพิษ)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ
คำพิพากษา	ศาลแรงงานกลาง
คดีหมายเลขดำที่	๔๘๑๒-๔๘๑๘/๒๕๓๘, ๔๘๒๐-๔๘๓๖/๒๕๓๘, ๔๘๓๘-๔๘๔๐/๒๕๓๘, ๔๘๔๓-๔๘๕๓/๒๕๓๘
คดีหมายเลขแดงที่	๑๐๖๘๖-๑๐๖๙๒/๒๕๓๘, ๑๐๖๙๔-๑๐๗๑๐/๒๕๓๘, ๑๐๗๑๒-๑๐๗๑๔/๒๕๓๘, ๑๐๗๑๗-๑๐๗๒๗/๒๕๓๘
คำพิพากษา	ศาลฎีกา
คดีหมายเลขแดงที่	๓๒๔๕-๓๒๘๒/๒๕๔๙
คำพิพากษา	ศาลแรงงานกลาง
คดีหมายเลขดำที่	๔๘๑๒-๔๘๑๘/๒๕๓๘, ๔๘๒๐-๔๘๓๖/๒๕๓๘, ๔๘๓๘-๔๘๔๐/๒๕๓๘, ๔๘๔๓-๔๘๕๓/๒๕๓๘
คดีหมายเลขแดงที่	๑๐๖๘๖-๑๐๖๙๒/๒๕๓๘, ๑๐๖๙๔-๑๐๗๑๐/๒๕๓๘, ๑๐๗๑๒-๑๐๗๑๔/๒๕๓๘, ๑๐๗๑๗-๑๐๗๒๗/๒๕๓๘
คำพิพากษาศาลฎีกา	
คดีหมายเลขแดงที่	๕๑๘๕-๕๒๒๑/๒๕๕๓
ประเภทคดี	แรงงาน
คู่ความ	นางสมบุญ สีคำดอกแค กับพวกรวม ๓๘ คน โจทก์ บริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด กับพวกรวม ๒ คน จำเลย
เรื่อง	มลพิษ/ นายจ้างทำละเมิดต่อลูกจ้างทำให้ลูกจ้างได้รับมลพิษฝุ่นฝ้าย จนป่วยเป็นโรคปอดอักเสบฝุ่นฝ้าย (บิสซิโนซิส)
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ - พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖

- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับ
สภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

๑. ความรับผิดในฐานะผู้ก่อมลพิษ ตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมฯ มาตรา ๙๖

- โรงงานของจำเลยมีฝุ่นฝ้ายฟุ้งกระจายในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เมื่อฝุ่นฝ้าย
ถือเป็นมลพิษอย่างหนึ่ง และโจทก์ซึ่งทำงานในโรงงานได้รับฝุ่นฝ้ายจนป่วยเป็นโรคปอดอักเสบ โรงงาน
ของจำเลยจึงถือเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดการรื้อไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่น
ได้รับความเสียหาย จำเลยในฐานะเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่า
สินไหมทดแทนตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม มาตรา ๙๖ แก่โจทก์ด้วย

- โจทก์เป็นเพียงลูกจ้างที่ทำงานในโรงงานของจำเลย มิได้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
โรงงานอันเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย เมื่อโจทก์ได้รับความเสียหาย จึงอยู่ในฐานะ “ผู้อื่น” ที่มีสิทธิได้รับ
ค่าสินไหมทดแทนตามพ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม มาตรา ๙๖

- การรื้อไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ ไม่จำเป็นต้องรื้อไหลแพร่กระจายออกนอกโรงงาน
เท่านั้น เพียงแต่ฝุ่นฝ้ายฟุ้งกระจายอยู่ภายในโรงงาน ก็ถือเป็นการแพร่กระจายของมลพิษตาม
ความหมายของ พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม มาตรา ๙๖ แล้ว

๒. อายุความ

- แม้โจทก์จะรับทราบว่าตนป่วยเป็นโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้าย อันถือได้ว่าเป็นการรู้ถึง
การละเมิดและผู้ทำละเมิดมาแล้วเกิน ๑ ปี แต่เมื่อโจทก์ยังคงทำงานอยู่ในโรงงานต่อเนื่องเรื่อยมา และ
จำเลยยังมีได้แก้ไขสภาพโรงงานให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด กรณีจึงเป็นการทำละเมิดต่อเนื่อง
ฟ้องของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

- โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยรับผิดตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม มาตรา ๙๖ ด้วย เมื่อกฎหมาย
ดังกล่าวไม่ได้กำหนดอายุความเฉพาะไว้ กรณีจึงใช้อายุความ ๑๐ ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์

๓. การทำละเมิด

จำเลยปล่อยให้โรงงานมีสภาวะแวดล้อมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ปล่อยให้ปริมาณฝุ่นฝ้าย
เกินเกณฑ์ โดยมีได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโรงงานเพื่อลดปริมาณฝุ่นฝ้ายลงไม่ให้เกินเกณฑ์ กับทั้ง
ผ้าปิดจมูกที่จำเลยจัดให้ลูกจ้างก็ไม่ได้มาตรฐานที่จะสามารถลดปริมาณฝุ่นฝ้ายมิให้เกินเกณฑ์
ที่กำหนดไว้ ย่อมถือได้ว่าจำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์

๔. ความรับผิดเป็นส่วนตัวของผู้แทนนิติบุคคล

จำเลยที่ ๒ (กรรมการผู้จัดการ) เป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล แต่จำเลยที่ ๒ กระทำการไปในขอบอำนาจบริหารจัดการ จึงไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

๕. การกำหนดค่าสินไหมทดแทน

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้พิจารณาตามความเจ็บป่วยที่ได้รับ, พฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งละเมิด, ความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม ประกอบกับเงินทดแทนที่โจทก์ได้รับจากกองทุนเงินทดแทนไปแล้ว โดยกำหนดให้โจทก์ได้รับค่าสินไหมทดแทน ตั้งแต่คนละ ๖ หมื่นบาท ถึง ๑๑๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น (ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลแรงงานกลาง)

ข้อสังเกต

๑. คดีนี้มีคำพิพากษาทั้งหมด ๔ ครั้ง คือ

- คำพิพากษาศาลแรงงานกลาง (ครั้งที่ ๑) ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖
- คำพิพากษาศาลฎีกา (ครั้งที่ ๑) ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙ : ให้ย้อนสำนวนไปสืบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วพิพากษาใหม่
- คำพิพากษาศาลแรงงานกลาง (ครั้งที่ ๒) ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐
- คำพิพากษาศาลฎีกา (ครั้งที่ ๒) ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓

๒. ในคำพิพากษาศาลแรงงานกลาง (ครั้งที่ ๑) ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ศาลได้วินิจฉัยในประเด็นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนว่า โจทก์มีส่วนในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ดังนี้

- โจทก์ได้พบเห็นสภาพโรงงานมีฝุ่นฝ้ายฟุ้งกระจายตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน โดยสามัญสำนึกย่อมทราบได้ว่าจะมีอันตรายต่อสุขภาพของตน แต่โจทก์ก็ยังประสงค์เข้าทำงาน ถือว่าโจทก์ยอมรับความเสี่ยงส่วนหนึ่งแล้ว

- การทำงานในที่อันตรายต่อสุขภาพ หากผู้ทำงานรู้จักป้องกันตนเอง ก็อาจทำให้ไม่เสี่ยงอันตราย แต่หากไม่มีจิตสำนึกรักษาความปลอดภัยให้ตนเอง ก็ถือว่ามีส่วนประมาทเล็กน้อยด้วย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยได้แจกผ้าปิดจมูกให้สวมใส่แล้ว แต่มีปัญหาเรื่องคนงานละเลยไม่สวมใส่ จึงฟังได้ว่าลูกจ้างของจำเลยส่วนหนึ่งมิได้สนใจป้องกันตนเองยอมเสี่ยงที่จะเป็นโรคบิสซิโนสิสได้

- ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ลูกจ้างของจำเลยที่ป่วยเป็นโรคบิสซิโนสิสมีเพียงบางคนเท่านั้น สอดคล้องกับแพทย์เบิกความว่าความเสี่ยงขึ้นอยู่กับภูมิต้านทานของร่างกายด้วยหากภูมิต้านทานต่ำก็เสี่ยงมากกว่า ซึ่งถือว่าสภาพร่างกายมีส่วนทำให้เกิดโรคบิสซิโนสิสด้วย

(๑๗) คดีผลกระทบจากรังสีโคบอลต์-๖๐

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๕๑๖/๒๕๔๔	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๘๒๐/๒๕๔๕	
คำพิพากษา	ศาลปกครองสูงสุด	
คดีหมายเลขดำที่	อ.๕๐๔/๒๕๔๗	
คดีหมายเลขแดงที่	อ.๔๑๕/๒๕๕๐	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นางสมใจ แก้วประดับ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๒ คน	ผู้ฟ้องคดี
	สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ	ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองจากการละเลยการปฏิบัติหน้าที่/เรียกค่าเสียหาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ.พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.๒๕๐๔- พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, มาตรา ๔๔๓, มาตรา ๔๔๔, มาตรา ๔๔๖	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติผู้ถูกฟ้องคดี ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลการเก็บรักษาวัสดุกัมมันตรังสีและการจัดการให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชน การที่กัมมันตรังสีแพร่กระจายเป็นผลโดยตรงจากการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นละเมิดแก่ผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๒ ราย ศาลกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแก่ผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๒ ราย สำหรับค่ารักษาพยาบาลในอนาคต ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า ผู้ฟ้องคดีจะมีโครโมโซมเสียหายหรือ

มีโอกาสเป็นมะเร็งหรือเจ็บป่วยอย่างอื่น แพทย์มีความเห็นสมควรติดตามผลเลือดและโครโมโซมไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี จึงให้สงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาในส่วนนี้ไว้อีกภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่ มีคำพิพากษามาตรา ๔๔๔

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๒ รวม ๕,๒๒๒,๓๐๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จและให้สงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาในส่วนคำรักษาพยาบาลในอนาคตภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่ มีคำพิพากษา

คดีนี้ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอให้ศาลปกครองชั้นต้นแก้ไขคำพิพากษาในส่วนคำรักษาพยาบาลในอนาคต ศาลชั้นต้นยกคำร้อง

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ค่าเสียหายในอนาคตที่อุทธรณ์เป็นคำรักษาพยาบาลที่กล่าวอ้างขึ้นมาใหม่ ไม่มีฐานความเสียหายที่ศาลปกครองกำหนดไว้เดิม โดยศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วในคดีเดิมไม่กำหนดคำรักษาพยาบาลในส่วนนี้ให้ คำรักษาพยาบาลในอนาคตจึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลปกครองจะกำหนดให้ได้

พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น

(๑๘) คดีทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลปกครองสูงสุด	
คดีหมายเลขดำที่	พ.๑๗/๒๕๕๐	
คดีหมายเลขแดงที่	พ.๑๓/๒๕๕๒	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นางประภา เอี่ยมอร่ามศรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน คณะรัฐมนตรี	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดย คณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อเยียวยาความ เสียหายมลพิษทางเสียง	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ กำหนดมาตรการลดเสียงผู้ที่ได้ ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางเสียงจากทำอากาศยานสุวรรณภูมิ- มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ อนุมัติตามมติ คณะกรรมการนโยบายการดำเนินกิจการทำอากาศยานสุวรรณภูมิและทำ อากาศยานกรุงเทพ(ดอนเมือง) ครั้งที่ ๓/๒๕๕๐	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

๑. การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยเห็นชอบให้บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) สนับสนุนการปรับปรุงอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในเขต NEF ๓๐ ถึง NEF ๔๐ โดยทำการตรวจวัดระดับเสียงรบกวน (L๙๐) หากพบว่าโครงการทำให้มีระดับเสียงรบกวน (L๙๐) เกิน ๑๐ เดซิเบล (เอ) จึงสอดคล้องกับการชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเสียงในระดับเส้นเสียงดังกล่าวตามที่ระบุในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการทำอากาศยานสุวรรณภูมิเพิ่มเติม (สืบเนื่องจากการเพิ่มจำนวนผู้โดยสารในปีเปิดดำเนินการ) และแนวทางการใช้ที่ดินสำหรับ

พื้นที่ในเส้น NEF ต่างๆ รวมทั้งค่าระดับเสียงรบกวนตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงมิใช่การใช้ดุลพินิจโดยมิชอบอันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

๒. การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ประกาศเส้นเสียงกรณีเลวร้ายที่สุดที่เป็นไปได้ คือ กรณีที่ใช้ทางวิ่งที่ ๑ และที่ ๒ เพิ่มความสามารถสูงสุดของทางวิ่งจำนวน ๗๖ เที่ยวบินต่อชั่วโมง เฉพาะการบินลงที่ปลายทางวิ่งฝั่งตะวันตกด้านทิศเหนือร้อยละ ๕๐ ของเที่ยวบินทั้งหมด และการบินลงที่ปลายทางวิ่งฝั่งตะวันออกด้านทิศเหนือร้อยละ ๒๐ ของเที่ยวบินทั้งหมด ซึ่งยังคงใช้ปริมาณของจำนวนเที่ยวบินเต็มขีดความสามารถสูงสุดของทางวิ่งของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่จะรองรับได้คือ ๗๖ เที่ยวบินต่อชั่วโมง และสอดคล้องกับสถานการณ์การบินจริงที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจึงมิใช่การใช้ดุลพินิจโดยมิชอบอันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

๓. การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่องหลักเกณฑ์ในการประเมินอาคาร/ที่พักอาศัยของผู้ได้รับผลกระทบทางเสียงท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยมิได้กำหนดให้เงินค่าชดเชยผลกระทบทางเสียงจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นเงินได้พึงประเมินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ จึงมิใช่การกระทำที่สร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควรหรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ อันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

พิพากษายกฟ้อง

(๑๙) คดีการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ (ปกครอง)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๒๑๔/๒๕๔๗	
คดีหมายเลขแดงที่	๖๓๗/๒๕๕๑	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นายยะเสอะ นาสวนสุวรรณ ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๒ คน กรมควบคุมมลพิษ	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/การกระทำละเมิดของหน่วยงานของรัฐจากการปฏิบัติหน้าที่ฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ลำช้าจนเกินสมควร	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, มาตรา ๔๓๘	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

เมื่อกรมควบคุมมลพิษทราบว่ามีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ และได้เข้าตรวจสอบครั้งแรกในปี ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังการปนเปื้อนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำในปริมาณที่สูง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม กรณีถือได้ว่ากรมควบคุมมลพิษปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ลำช้าเกินสมควร

การที่กรมควบคุมมลพิษพบว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นต่อทรัพยากรน้ำและดินในบริเวณพิพาทแล้วเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี แต่มิได้ดำเนินการประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นกับกรณี

ดังกล่าวถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายจากบริษัทที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ การที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิบุคคลในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ เป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดการได้ประโยชน์เท่านั้น ไม่อาจจะแปลความได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายแต่อย่างใด

พิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่กรณีไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทตะกั่ว คอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด และปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วล่าช้าเกินสมควร และให้ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมควบคุมมล) พิษชาติใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี ๒๒ คน เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาติและค่าเสียหายต่อสิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติรายละเอียด ๓๓,๗๘๓ บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๗๔๓,๒๒๖ บาท

(๒๐) คดีแม่เมาะ (ปกครอง)

กลุ่มคดี	มลพิษ
คำพิพากษา	ศาลปกครองเชียงใหม่
คดีหมายเลขดำที่	๔๔/๒๕๔๗, ๑๖๗-๑๗๘/๒๕๔๘, ๑๘๓/๒๕๔๘, ๒๗๙/๒๕๔๙, ๓๐๑/๒๕๕๐
คดีหมายเลขแดงที่	๔๔-๕๙/๒๕๕๒
ประเภทคดี	ปกครอง
คู่ความ	นางมะลิวรรณ นาควิโรจน์ ที่ ๑ กับพวก ผู้ฟ้องคดี
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑, กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กรมทรัพยากรธรณี เดิม) ที่ ๒, อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ ๓, ทรัพยากรธรณีจังหวัดลำปาง ที่ ๔, กรมควบคุมมลพิษ ที่ ๕, อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๖, การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ ๗ ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย กำหนด/เรียกค่าเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- พ.ร.บ. สิ่งและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ - พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ - พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- ประเด็นสิทธิในการฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๖ สำนวนเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรืออาจจะเดือดร้อนมีสิทธิฟ้องคดีได้ โดยไม่ต้องรอให้เกิดความเสียหายหรือให้ควบคุมความเสียหายมิได้เสียก่อน เพราะผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ที่ตั้งและใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการเหมืองแร่ลิกันต์แม่เมาะที่ได้รับประทานบัตร หากการ

ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยผู้ฟ้องคดีที่ ๗ ละเลยไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขในประทานบัตรและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบย่อมเกิดในวงกว้าง เนื่องจากกระแสลมและมลพิษที่ปนเปื้อนเข้าสู่แหล่งน้ำใต้ดิน ย่อมจะแผ่กว้างและกระจายไปอย่างรวดเร็ว และความเสียหายที่เกิดขึ้นยากที่จะเยียวยาหรือป้องกันได้

- ประเด็นละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ เป็นผู้ประกอบการที่ก่อให้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ โดยไม่ปรากฏว่ามีปัจจัยอื่นหรือสถานประกอบการอื่นเป็นผู้ปล่อยมลพิษในพื้นที่ดังกล่าว ประกอบกับในคดีแพ่งของศาลจังหวัดลำปางฟังได้ว่า ก๊าซดังกล่าวที่เกิดจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะทำให้เกิดมลภาวะจริง และกรณีดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้บำบัดอากาศเสียให้มีค่าไม่เกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดก่อนที่จะปล่อยสู่บรรยากาศและเครื่องกำจัดก๊าซใช้ได้เพียง ๒ เครื่อง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทราบอยู่แล้วจึงแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าและป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ จึงมิใช่เหตุสุดวิสัยตาม มาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

การที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ เพียงแต่สั่งการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการทำเหมือง แต่มิได้ดำเนินการระงับการกระทำดังกล่าวจนกว่ามาตรการฯ ที่ขอแก้ไขทบทวนจะผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดใน พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงละเลยการปฏิบัติหน้าที่

- ประเด็นการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ เพียงใด

เมื่อปรากฏว่าระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕ ถึงสิงหาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ก่อให้เกิดมลพิษ โดยปล่อยอากาศเสียมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไปเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๙ ส่วนอันอ้างว่าป่วยด้วยอาการของโรคทางเดินหายใจ โรคปอดระคายเคืองต่อเยื่อปอดตามร่างกาย ซึ่งการตรวจดังกล่าวจะมีได้มีการวัดคุณภาพอากาศและเป็นการตรวจภายหลังจากที่ไม่มีความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่จะเป็นอันตรายก็ตาม แต่เมื่อมีการตรวจสอบความเสียหายก็ฟังได้ว่าเกิดความเดือดร้อนดังกล่าวขึ้นจริง ประกอบกับผู้เชี่ยวชาญได้เบิกความว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หากได้รับนาน ๆ อาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับผลกระทบ

การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ เป็นการกระทำที่แตกต่างจากมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงาน และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้อง

คดีที่ ๗ ได้ยื่นขอเปลี่ยนแปลงมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ดังกล่าวแต่ประการใด ซึ่งไม่เป็นการปฏิบัติ มาตรา ๕๗ แห่ง พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐

แต่ในคดีทั้ง ๑๖ ส่วนของผู้ฟ้องคดีมิได้นำสืบความเสียหายให้ปรากฏ ไม่ได้ชี้แจงหรือแสดงพยานหลักฐานให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย และทรัพย์สินอย่างใด เมื่อใด และได้รับความเสียหายมากน้อย เพียงใด ซึ่งแม้ระบบวิธีพิจารณาปกครองจะเป็นระบบ ไร้อรรถ แต่การพิสูจน์ความเสียหายผู้ฟ้องคดีก็ยังคงมีหน้าที่สืบให้ปรากฏ จึงไม่อาจรับฟังว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๖ ส่วน

- ประเด็นผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องหยุดหรือระงับการกระทำละเมิด หรือต้องหยุดการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยถ่านหินลิกไนต์ และจะต้องจัดการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพอากาศบริเวณอำเภอแม่เมาะ ให้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม โดยค่าใช้จ่ายของผู้ถูกฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด

เมื่อปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ติดตั้งและซ่อมแซมเครื่องกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ให้ใช้การได้ครบถ้วนแล้ว จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๗ ได้หยุดหรือระงับการกระทำละเมิดแล้ว ตลอดจนได้ป้องกันมิให้ก๊าซดังกล่าวฟุ้งกระจายไปในอากาศแล้ว ประกอบกับคุณภาพอากาศไม่มีก๊าซดังกล่าวเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และพืชผลและทรัพย์สินของชาวบ้านเสียหายเพียงครั้งเดียวโดยไม่มีผลต่อเนื่องตามมา จึงฟังไม่ได้ว่าสภาพแวดล้อมและคุณภาพอากาศได้รับผลกระทบอันจะต้องสั่งให้ผู้ถูกฟ้องทำการฟื้นฟู

- ประเด็นคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการกีดกันที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนเป็นวงกว้างและจำนวนมาก

เนื่องจากกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ เป็นกิจการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนเป็นวงกว้างและจำนวนมาก ซึ่งหากเกิดความเสียหายดังกล่าวก็จะเป็นการยากที่จะเยียวยาความเสียหายได้ อีกทั้งความเสียหายดังกล่าวจะเกิดผลกระทบแก่ประเทศชาติและสังคมโดยรวม มิได้เกิดเฉพาะผู้ฟ้องคดีหรือผู้บริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ในส่วนที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายของประชาชน และเกี่ยวกับมาตรการระงับผลกระทบหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ จึงต้องดำเนินการโดยเคร่งครัด อีกทั้งผู้มีหน้าที่ควบคุม ดูแลจะต้องดำเนินการเช่นเดียวกันโดยเจ้าหน้าที่ทุกระดับต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐาน

ของคูกรณี และเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขอเท็จจริงหรือความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญออกไปตรวจสอบสถานที่ ฯลฯ ตามมาตรา ๒๘ -๒๙ พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

- **พิพากษา**ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองลิกไนต์แม่เมาะของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ คำขอประทานบัตร ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ดังนี้

๑. ให้อพยพหมู่บ้านออกนอกรัศมีผลกระทบ ๕ กิโลเมตร ตามข้อ ๑.๑๔ ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงาน ฯ

๒. ให้ฟื้นฟูเหมืองให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิมตามธรรมชาติ โดยการถมดินกลับในบ่อเหมืองให้มากที่สุด และให้ปลูกป่าทดแทน เฉพาะในส่วนที่นำพื้นที่ที่ต้องฟื้นฟูขุมเหมืองไปทำสวนพฤกษชาติและสนามกอล์ฟ ตามข้อ ๑.๑๗ ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงาน ฯ

๓. ยื่นแก้ไขข้อ ๒.๖ ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (เดิม)) จากการปลูกและนำพืชที่ปลูกใน WET LAND ไปกำจัด เป็นการไ้ระบบ Anaerobic Bacteria

๔. วางแผนจุดปล่อยดินโดยให้ตำแหน่งที่ปล่อยดินไม่อยู่ตำแหน่งต้นลมที่พัดผ่านไปยังชุมชนที่อยู่โดยรอบ และกำหนดพื้นที่ Buffer Zone ระยะจุดปล่อยดินกับชุมชน ได้เป็นระยะทางไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร และควรจัดเป็น Bunker ให้จุดปล่อยดินอยู่ต่ำกว่าความสูงของ Bunker ตามข้อ ๒.๗.๒ และ ๒.๗.๓ ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (เดิม))

๕. ให้จัดทำรายงานการตรวจสอบสภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Audit) ทุก ๒ ปี โดยจะต้องมีรายงานการตรวจสอบ (Audit) ในทุกผลกระทบที่เกิดขึ้น และเสนอให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบ ตามข้อ ๒.๙ ของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (เดิม))

หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ มีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สามารถป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่าให้ดำเนินการยื่นขอแก้ไขมาตรการป้องกันและแก้ไข

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ดังกล่าว ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา หรือเพื่อทราบ ก่อนที่จะดำเนินการตามที่ขอแก้ไข

ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตรวจสอบ กำกับดูแลการประกอบกิจการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในประทานบัตรและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองลิคไนต์แม่เมาะ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗

(๒๑) คดีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลฎีกา	
คดีหมายเลขแดงที่	๘๖๑/๒๕๔๐	
ประเภทคดี	แพ่ง	
คู่ความ	พณีส ทศนิยานนท์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน พันเอกสัณห์ หาญปละ ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๙ คน นายกรัชมุนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๓	โจทก์ โจทก์ร่วม จำเลย
เรื่อง	สิ่งแวดล้อม/ละเมิดสิทธิในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ให้ปฏิบัติหน้าที่	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ , มาตรา ๔๘ ทวิ มาตรา ๕๘- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๖, มาตรา ๔๓, มาตรา ๔๕- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕, มาตรา ๑๔๒, มาตรา ๒๔๖- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๑	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพื้นที่ตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดและโจทก์ร่วมทั้งยี่สิบเก้าฟ้องยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๓ ทั้งโจทก์ทั้งเจ็ดก็ยอมรับว่าพื้นที่ตามฟ้องเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มิใช่เป็นที่สาธารณะ ดังนั้น การที่โจทก์ทั้งเจ็ดมีความประสงค์จะให้ทางราชการกำหนดพื้นที่ตามฟ้องเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องให้มีการปลูกสร้างอาคารใดๆ ลงบนพื้นที่รวมทั้งต้องการให้กำหนดมาตรการจำกัดการใช้พื้นที่ดังกล่าวนั้น ย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยละเมิดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเป็นคำขอที่ไม่อาจบังคับให้ได้

ส่วนที่โจทก์ทั้งเจ็ดอ้างว่ามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ ขัดกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๓๒ นั้น เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ เป็นการอนุมัติให้ทำการก่อสร้างอาคารแทนอาคารเดิมที่ถูกเพลิงไหม้จนใช้การไม่ได้ โดยไม่ปรากฏว่ามติดังกล่าวขัดต่อกฎหมายใดตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างในฎีกา คณะรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจลงมติดังกล่าวได้โดยชอบ อนึ่งแม้ปรากฏว่ากระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมจะเคยมีหนังสือให้ข้อคิดเห็นต่อคณะรัฐมนตรีประกอบการพิจารณาในเรื่องการใช้ที่ดินในความครอบครองของกรมประชาสัมพันธ์ว่าควรสงวนพื้นที่บางส่วนไว้เป็นพื้นที่สีเขียว และบางส่วนไว้สำหรับเป็นพื้นที่ริมน้ำ แต่ก็ปรากฏว่า ได้มีการถอนเรื่องคืนไปในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๖ โดยเสนอว่าขณะนี้สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

สิทธิตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างมาในฎีกา เช่น สิทธิและหน้าที่ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๘ สิทธิในการมีอากาศสะอาดบริสุทธิ์หายใจเพื่อสุขภาพพลานามัยและคุณภาพชีวิตที่ดี สิทธิในการได้รับความร่มเย็นตามธรรมชาติของพื้นที่ตามฟ้อง สิทธิที่จะปลอดจากความเสียหายและเดือดร้อนอันเกิดจากปัญหาน้ำท่วมชุมชนในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ตามฟ้อง และสิทธิที่จะปลอดจากเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเกิดจากปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาความร้อนที่ระบายนจากตึกอาคารสูงล้วนเป็นสิทธิตามปกติธรรมดาของคนทั่วไปซึ่งมีสิทธิได้รับตามที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้วจึงไม่ใช่เป็นสิทธิที่โจทก์ทั้งเจ็ดได้รับความเสียหายเป็นพิเศษโจทก์ทั้งเจ็ดจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องจำเลยทั้งสามเป็นคดีนี้

การที่โจทก์ทั้งเจ็ดขอทราบข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับรายงานการประชุมและมติในการพิจารณาสถานที่ทำงานของหน่วยราชการในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองหลวงรวมทั้งแบบแปลนการจัดพื้นที่การก่อสร้างอาคารและแผนการป้องกันแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากจำเลยที่ ๓ แต่จำเลยที่ ๓ ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่แจ้งเหตุขัดข้องว่าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติหรือเข้าข่ายยกเว้นข้ออื่นที่ไม่ต้องเปิดเผยแต่อย่างใดจึงเป็นการกระทบสิทธิของโจทก์ทั้งเจ็ดแล้ว โจทก์ทั้งเจ็ดจึงมีอำนาจฟ้อง จำเลยที่ ๓ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามา นั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วยเป็นบางส่วน

พิพากษายกฎีกาของโจทก์รวมทั้งยี่สิบเก้าและฎีกาของจำเลยที่ ๒ และพิพากษาแก้
เป็นว่า ให้รับฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ดเฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๓ ตามคำขอท้ายฟ้องข้อ ๔ นอกจากที่แก้ให้
เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

(๒๒) คดีสนามบินขอนแก่น

กลุ่มคดี สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย

คำพิพากษา ศาลฎีกา

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๓๓/๒๕๔๓

ประเภทคดี แพ่ง

คู่ความ นางสุมาลี โพธิ์ศรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๖ คน โจทก์
กรรมการบินพาณิชย์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน จำเลย

เรื่อง สิ่งแวดล้อม/อำนาจฟ้องเพิกถอนการอนุมัติก่อสร้างโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

คดีนี้เป็นคดีที่โจทก์ฟ้องหน่วยงานรัฐ ว่าได้ก่อสร้างในโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น โดยมีได้เสนอรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้คณะรัฐมนตรีประกอบการพิจารณาเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อโจทก์และประชาชนที่อาศัยในบริเวณที่ใกล้เคียง จึงขอให้จำเลยระงับโครงการพัฒนาสนามบินดังกล่าว และขอให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเสีย

ศาลชั้นต้นตรวจคำฟ้องแล้วมีคำสั่งว่า ตามคำฟ้องไม่ปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้การขยายท่าอากาศยานขอนแก่นซึ่งเป็นโครงการหรือกิจการของส่วนราชการจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๔ (๓) จึงไม่รับคำฟ้อง

โจทก์ทั้งสิบหกอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ทั้งสิบหกหาได้บรรยายฟ้องว่าเขตพื้นที่ก่อสร้างคดีนี้ ได้มีการกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๓, ๔๔ (๓) แห่ง พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ ไม่ ฟ้องโจทก์ทั้งสิบหกส่วนนี้จึงมีข้อขัดแย้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง ส่วนคำฟ้องเรื่องการก่อสร้างของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทำให้โจทก์ทั้งสิบหกได้รับความเดือดร้อนและเสียหายนั้น โจทก์มิได้เรียกค่าเสียหายมา จึงไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ พิพากษายืน

โจทก์ทั้งสิบหกฎีกา

ศาลฎีกา เห็นว่า กรณีตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสิบหกเป็นเรื่องแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดหรือแพร่กระจายของมลพิษซึ่งหากเป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสิบหกได้รับอันตรายแก่ร่างกาย สุขภาพอนามัย และเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของโจทก์ทั้งสิบหกเสียหายด้วยประการใดๆ โจทก์ทั้งสิบหกก็ชอบที่จะฟ้องร้องเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๙๖ ๒ ได้ หรืออาจเรียกค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากรัฐในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายอันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการที่ริเริ่ม สนับสนุนหรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา ๖ (๒) หรือหากเป็นกรณีจำเลยทั้งสี่จงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อโจทก์ทั้งสิบหกโดยผิดกฎหมายให้โจทก์ทั้งสิบหกเสียหายแก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี อันเป็นการละเมิดต่อโจทก์ทั้งสิบหก โจทก์ทั้งสิบหกก็ชอบที่จะฟ้องร้องผู้ทำละเมิดหรือนายจ้างของผู้ทำละเมิดเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ หรือหากผู้ทำละเมิดทำละเมิดต่อเนื่องกันไม่ยอมหยุด โจทก์ทั้งสิบหกก็ชอบที่จะฟ้องร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้ทำละเมิดหยุดทำละเมิดเสียก็ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐

การที่โจทก์ฟ้องขอให้ระงับโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น และขอให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติการก่อสร้างโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น โดยที่มิได้บรรยายว่าหากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วจะมีผลถึงขนาดที่คณะรัฐมนตรีจะไม่อนุมัติการก่อสร้างโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่น จึงยังไม่อาจถือได้ว่ามติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบ ยิ่งกว่านั้น ตามฟ้องได้ความแต่เพียงว่าโจทก์ได้รับความเสียหายจากการก่อสร้างอันเนื่องมาจากความบกพร่องของผู้ก่อสร้างที่ไม่ป้องกันมลพิษ ซึ่งความเสียหายดังกล่าวก็มีไฉผลโดยตรงจากมติคณะรัฐมนตรี โจทก์ทั้งสิบหกย่อมไม่อาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติการก่อสร้างโครงการพัฒนาท่าอากาศยานขอนแก่นได้ โจทก์ทั้งสิบหกจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้ได้

พิพากษายกคำสั่งศาลชั้นต้นและคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสิบหก ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

(๒๓) คดี บ่อขยะราชาเทวะ

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๒๘๑๙/๒๕๔๔	
คดีหมายเลขแดงที่	๒๙๖/๒๕๔๖	
คำพิพากษา	ศาลปกครองสูงสุด	
คดีหมายเลขดำที่	อ.๔๘/๒๕๔๖	
คดีหมายเลขแดงที่	อ.๗๙/๒๕๔๗	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นายกมล ณ อยุธยา ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ คน ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ ที่ ๑ กับพวกรวม ๖	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	เหตุเดือดร้อนรำคาญ/คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕- ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๓๙- พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘- กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๗๓ (พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ (ผังเมืองรวมสมุทรปราการ), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๒), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๕๓ (พ.ศ. ๒๕๔๓), กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖๓ (พ.ศ. ๒๕๔๓) และ กฎกระทรวงให้ใช้ผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. ๒๕๔๔- พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๙๐	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา โดยมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ แห่ง พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ออกคำสั่งห้ามผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กระทำการใดๆ อันก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นของมูลฝอยอันเป็นเหตุรำคาญไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยเคร่งครัด

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขออนุญาตนำขยะมูลฝอยมาฝังกลบในท้องที่จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้ตรวจสอบว่าที่ดินตามที่ขออนุญาตนั้นถูกกำหนดห้ามใช้ประโยชน์เพื่อกิจการดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือไม่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดการใช้ที่ดินในเขตผังเมือง เพื่อให้สามารถประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยได้ตามกฎกระทรวงนั้น การแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมสมุทรปราการ เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ สามารถประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยได้ในบริเวณที่ดินดังกล่าวไม่เป็นการแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเพื่อประโยชน์แห่งรัฐแต่เป็นเพื่อประโยชน์เอกชน ดังนั้นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการขอให้มีการแก้ไขข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ สามารถประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยได้ในที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางในลักษณะดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการละเลยในการบริหารราชการโดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการผังเมืองตาม พ.ร.บ.การผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อลดหรือขจัดมลพิษตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕

อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนตลอดมา อันเป็นการไม่กำกับดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติราชการในการกำกับดูแลผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยในท้องที่ตำบลราชาเทวะโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยโดยก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสามและผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ศาลปกครองสูงสุดจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในปัญหาหาดังกล่าวอีก

แต่ภายหลังจากที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยังคงปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยต่อไปอีกโดยที่ยังไม่พ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตฉบับเดิม อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ แห่ง พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และถือได้ว่าไม่กำกับดูแลผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ศาลปกครองชั้นต้นได้วินิจฉัยแล้วว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติโดยปล่อยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยก่อเหตุรำคาญแก่ผู้ฟ้องคดีและผู้ที่เกี่ยวข้องในบริเวณใกล้เคียง ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกใบอนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยต่อไปภายหลังจากศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนใบอนุญาตฉบับเดิมแล้ว นั้น ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยข้างต้นแล้วว่าเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ยังถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ยึดถือหรือไม่ปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามกฎหมาย อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔

เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อแก้ไขและป้องกันความเสียหายจากเหตุเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากการประกอบกิจการของผู้ฟ้องคดีที่ ๖ แล้ว จึงมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ลงนามในสัญญาจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ เพื่อนำมูลฝอยในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ไปทำลายโดยวิธีฝังกลบในท้องที่ตำบลราชาเทวะ โดยที่ขณะนั้นที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ยังอยู่ในบังคับผังเมืองรวมจังหวัดสมุทรปราการตามกฎหมายกระทรวง ซึ่งต้องห้ามใช้ประโยชน์เพื่อกิจการกำจัดมูลฝอย ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ละเลยต่อหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย และกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มิได้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ดำเนินการกำจัดมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ก็เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามการกำจัดมูลฝอยถือเป็นบริการสาธารณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พงศ.๒๕๒๘ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ทำสัญญาจ้างผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ให้ดำเนินการขนมูลฝอยไปทำลาย ซึ่งมีปริมาณมากนั้น จำเป็นต้องมีการจัดเตรียมหาสถานที่ที่เหมาะสม ตลอดจนการย้ายเครื่องจักรอุปกรณ์ในการดำเนินการ ซึ่งต้องใช้เวลา การสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยในขณะนี้

ยอมส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาที่ไม่สามารถกำจัดมูลฝอยในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและตำบลราชาเทวะซึ่งรวมถึงชุมชนของผู้พักคดีทั้งสามและชุมชนใกล้เคียงด้วยเป็นอันมากและจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตพื้นที่ดังกล่าวเป็นวงกว้างอีกด้วย จึงเห็นว่า หากห้ามมิให้ผู้ถูกพักคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอยตามสัญญาที่ได้ทำไว้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความเสียหายที่ผู้พักคดีทั้งสามและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบมูลฝอยดังกล่าวได้รับ

พิพากษาแก้ เป็นให้เพิกถอนใบอนุญาตของผู้ถูกพักคดีที่ ๓ ที่อนุญาตให้ผู้ถูกพักคดีที่ ๖ ประกอบกิจการกำจัดมูลฝอย แต่เพมิให้การเพิกถอนมีผลกระทบต่อการจัดทำบริการสาธารณะอันจะมีผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม จึงให้การเพิกถอนมีผลนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิคำพิพากษา ทั้งนี้ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวที่คำพิพากษายังไม่มีผลบังคับ ให้ผู้ถูกพักคดีที่ ๓ และที่ ๕ ควบคุมดูแลผู้ถูกพักคดีที่ ๖ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายและเงื่อนไขที่ผู้ถูกพักคดีที่ ๓ กำหนดไว้ท้ายใบอนุญาตดังกล่าว รวมทั้งคำแนะนำของกรมควบคุมมลพิษโดยเคร่งครัด และเมื่อการประกอบกิจการของผู้ถูกพักคดีที่ ๖ สิ้นสุดลงแล้ว ให้ผู้ถูกพักคดีที่ ๕ ควบคุมดูแลให้ผู้ถูกพักคดีที่ ๖ จะต้องทำการตรวจสอบดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเป็นระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากสิ้นสุดสัญญาแล้ว โดยเคร่งครัด

(๒๔) คดี รถ ข.ส.ม.ก ปล່อยควันพิษ

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๒๐๒๗/๒๕๔๕, ๒๐๒๘/๒๕๔๕, ๒๐๒๕/๒๕๔๕, ๒๐๒๖/๒๕๔๕	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๗๖๓/๒๕๔๙, ๑๗๖๔/๒๕๔๙, ๑๗๖๕/๒๕๔๙, ๑๗๖๖/๒๕๔๙	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	มูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน	ผู้ฟ้องคดี
	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ที่ ๑, กรมควบคุมมลพิษ ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/หน่วยงานของรัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐- พ.ร.บ.ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ.๒๔๙๖- พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒- พ.ร.บ.รถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พ.ศ.๒๕๑๙- พ.ร.ฎ.จัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๙- พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

จากบทบัญญัติของกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่า การประกอบการขนส่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งโดยดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยร่วมกิจการหรือร่วมทุนกับบุคคล หรือโดยมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ถือเป็นบริการสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งการดำเนินการบริการสาธารณะของหน่วยงานทางปกครองย่อมต้องมีความหมายด้วยว่า จะต้องเป็นการดำเนินการบริการสาธารณะที่เป็นไปตามกฎหมายและไม่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายเสียเอง โดยในกรณีที่เกี่ยวกับสภาพของรถนั้นย่อมหมายถึงว่า จะต้องเป็นรถที่มีสภาพที่มั่นคงแข็งแรง และต้องไม่อยู่ในสภาพที่อาจทำให้เสื่อมเสียสุขภาพอนามัย

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีรถและรถร่วมบริการรวมกันทั้งหมด ๑๔,๗๐๐ คัน มีเครื่องมือตรวจวัดควันดำและเสียง จำนวน ๓๓ เครื่อง ใช้ประจำทุก ๆ คัน โดยกำหนดมาตรการตรวจควันดำและเสียงรถทุก ๑๕ วัน แต่ก็ปรากฏว่า รถโดยสารและรถร่วมบริการยังมีการปล่อยควันดำที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศที่เห็นได้อย่างแจ่มชัดและเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏตั้งแต่ในขณะที่ยกฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องต่อศาลและยังคงสามารถพบเห็นได้ในขณะที่ศาลพิจารณาคดี อีกทั้งปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่า การตรวจวัดควันดำของรถโดยสารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งของรถร่วมบริการยังมีปริมาณที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนรถทั้งหมด ซึ่งทำให้พบเห็นรถที่ปล่อยควันดำในการวิ่งประกอบการ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ยอมรับในคำชี้แจงต่อศาล กรณีจึงถือได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่า กรณีรถโดยสารประจำทางปล่อยควันดำเกินมาตรฐานก่อให้เกิดปัญหาภาวะมลพิษทางอากาศนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ ก็ตาม แต่การใช้อำนาจตามมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงรถโดยสารประจำทางที่เป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับ ดูแล อำนวยการ ประสานงานติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการฟื้นฟู คุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามอำนาจหน้าที่ที่กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้ต้องปฏิบัติแล้ว จึงถือไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในส่วนดังกล่าวแต่อย่างใด

พิพากษา ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติโดยปล่อยให้มียกฟ้องโดยศาลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือรถร่วมบริการเอกชนออกวิ่งโดยปล่อยมลพิษจากไอเสีย

เกินมาตรฐาน และกำหนดค่าบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่ให้รถประจำทางซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งที่เป็นรถประจำทางที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เติมน้ำมันและรถประจำทางที่ร่วมบริการก่อให้เกิดมลพิษจากไอเสียเกินมาตรฐานอีก และให้รายงานผลการตรวจวัดไอเสียของรถโดยสารของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และรถร่วมบริการเอกชนต่อศาลทุก ๓ เดือนเป็นเวลา ๑ ปี ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ยกฟ้อง

(๒๕) คดี โรงงานฝึงคลบขยะ เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๗๗๕/๒๕๔๖	
คดีหมายเลขแดงที่	๓๙๙/๒๕๕๐	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นายยงยศหรือพศ อติเรกสาร ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๒๖ คน บริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน	ผู้ฟ้องคดี ผู้ร้องสอด ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/หน่วยงานของรัฐออกใบอนุญาตกิจการฝึงคลบสิ่งปฏิกูลฯ และละเลยต่อหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐- พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๙- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความใน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕- กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความใน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒ และข้อ ๕- พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๓	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีกับพวกเป็นชาวตำบลห้วยแห้ง ตำบลหนองปลาไหลและตำบลกุดนกเปล้า อำเภอแก่งคอยและอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจได้รับความเดือดร้อนเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ จากโรงงานฝึงคลบวัสดุไม้ใช้แล้ว (ขยะ) ที่ไม่มีอันตราย

ศาลชั้นต้นกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาโดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามคำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรมที่ ๓๕๗/๒๕๔๖ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ออกคำสั่งตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องสอดระงับการการนำกากอุตสาหกรรมเข้ามาฝังกลบในพื้นที่ เว้นแต่กากอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ใกล้เคียง

ศาลปกครองวินิจฉัยว่า ในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการรับฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นอันตรายจากโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานให้กับผู้ร้องสอด นั้น ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความใน พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ยังมีได้ประกาศใช้บังคับ กิจการของผู้ร้องสอดจึงมีต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนการออกใบอนุญาตให้ผู้ร้องสอดขยายโรงงานครั้งที่ ๑ ซึ่งเป็นการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียและขยายโรงงานครั้งที่ ๒ ก็เป็นการอนุญาตให้ขยายในส่วนการคัดแยกสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่เป็นอันตรายก่อนที่จะ ฝังกลบ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับการออกใบอนุญาตให้ขยายโรงงานครั้งที่ ๓ ซึ่งอนุญาตให้ขยายในส่วนการรับฝังกลบสิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตราย (Hazardous Waste) และส่วนระบบบำบัดน้ำเสียรวมกัน ปรากฏว่าสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้ร้องสอดเรียบร้อยแล้ว อีกทั้งสถานที่ตั้งโรงงานพิพาทก็ได้ตั้งอยู่ในบริเวณที่กฎหมายกำหนดห้ามตั้งโรงงาน และตั้งอยู่ในทำเล และสภาพแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ และข้อ ๕ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความใน พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

นอกจากนี้ การออกใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ กฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ก็มีได้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนแต่อย่างใด ส่วนกรณีที่ออกใบอนุญาตโดยระบุสถานที่ตั้งโรงงานผิดพลาด ก็เป็นความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องได้ตาม มาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังนั้น การออกใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงชอบด้วยกฎหมายและจากการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานต่าง ๆ จนมีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการดำเนินการของผู้ร้องสอด แต่ก็ยังไม่มีรายงานที่สมบูรณ์พอที่จะสรุปได้ว่าการแพร่กระจายมลพิษจาก

บ่อฝังกลบออกสู่ภายนอก จึงไม่มีเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะต้องออกคำสั่งให้ผู้ร้องสอดหยุดการประกอบกิจการโรงงานหรือปิดโรงงานตาม มาตรา ๓๙ แห่ง พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ ประกอบกับเมื่อคณะทำงานได้ขอให้ผู้ร้องสอดแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งผู้ร้องสอดก็ได้ดำเนินการตามคำสั่งทุกครั้ง อีกทั้งปัจจุบันโรงงานพิพาทยังเป็นที่ศึกษาดูงานของสถานศึกษา หน่วยงานภาคเอกชน และภาคราชการทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ จึงมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติแต่อย่างใด

พิพากษายกฟ้อง ส่วนคำสั่งของศาลเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗ นั้น ให้สิ้นผลลงนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

(๒๖) คดีซากหอยขมตึกดำบรรพ์

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๔๕๗/๒๕๔๘	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๒๐๓/๒๕๕๐	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นายเฉลียว ทิศาระ ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๘ คน คณะรัฐมนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	สิ่งแวดล้อม/หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งทางปกครองไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕- พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ฟอสซิลซากหอยขมตึกดำบรรพ์เป็นของโบราณที่เกิดตามธรรมชาติเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ธรรมชาติและประวัติศาสตร์โลก เป็นโบราณวัตถุ พื้นที่ที่มีซากฟอสซิลหอยขม ๔๓ ไร่ จึงเป็นโบราณสถานซึ่งผู้ใดจะรื้อถอนทำลายไม่ได้ การที่คณะรัฐมนตรีกำหนดพื้นที่อนุรักษ์โดยมีพื้นที่ซากฟอสซิลเพียง ๑๘ ไร่ เป็นการใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตของกฎหมาย การขุดพบซากฟอสซิลในพื้นที่ ๔๓ ไร่ เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญในการออกประทานบัตร เมื่อรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประทานบัตรโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ เมื่อไม่ดำเนินการเพิกถอนประทานบัตรจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย การที่รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและกรม

อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ไม่ได้ควบคุมสั่งการให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตหยุดการทำเหมืองถ่านหินบริเวณที่พบซากฟอสซิล และทำการทบทวนความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันจึงเป็นการละเอียดอ่อนที่ตามกฎหมาย

พิพากษา ให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ เพิกถอนประธานบัตรในส่วนที่เป็นพื้นที่แหล่งซากฟอสซิลหอยขมเนื้อที่ ๔๓ ไร่ ให้รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ควบคุมให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีแหล่งซากฟอสซิลหอยขมเพิ่มเติมเพื่อขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินการจัดทำสิ่งป้องกันมิให้เกิดการพังทลายของซากฟอสซิลอันเกิดจากการทำเหมืองถ่านหินและภัยธรรมชาติ ให้คณะรัฐมนตรีสั่งการให้กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนแหล่งซากฟอสซิลหอยขมเป็นเขตโบราณสถาน

(๒๗) คดี แปลงมะละกอ จีเอ็มโอ

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๘๙๐/๒๕๔๙	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๐๔๕/๒๕๕๑	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	มูลนิธิเพื่อสันติภาพสีเขียว (กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) กับพวกรวม ๒ คน	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ มาตรา ๘, มาตรา ๑๗- พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๗	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องสรุปได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้อนุญาตให้นักวิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองนำเข้าเนื้อเยื่อและต้นกล้าของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมต้านทานโรคใบด่างวงแหวน ซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามตาม พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ เพื่อทำการปลูกทดลองและวิจัยในห้องปฏิบัติการหรือในสภาพโรงเรือนที่ปิดมิดชิด ต่อมานักวิจัยของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการทดลองเพาะปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในพื้นที่เปิดสภาพธรรมชาติไร่นา ใกล้เคียงกับบริเวณที่มีการปลูกมะละกอพันธุ์ปกติ โดยไม่มีสิ่งป้องกันพาหะ ทำให้เกิดการผสมข้ามพันธุ์ของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมไปยังมะละกอพันธุ์ปกติ และได้มีการแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์มะละกอที่ปนเปื้อนสารตัดต่อสารพันธุกรรมให้แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ในการควบคุมพืชตัดต่อสารพันธุกรรม การที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ให้แก่ประชาชน ทำให้มะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม

แพร่กระจายไปสู่แปลงของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม อาจเกิดการข้ามสายพันธุ์และกระทบต่อหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อมจนไม่อาจควบคุมได้ การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ในการกำหนดมาตรการควบคุมตรวจสอบการทดลองปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ทดลองปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในสถานที่เปิด และให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตรวจสอบและกำหนดมาตรการควบคุมการแพร่กระจายของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในแปลงเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม

ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า เมื่อพิจารณาจากใบอนุญาตนำเข้าเนื้อเยื่อและต้นกล้ามะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม เห็นว่าทำใบอนุญาตได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติ โดยต้องทำการทดลองในห้องปฏิบัติการหรือในสภาพโรงเรือนที่ปิดมิดชิด ต้องยินยอมให้คณะทำงานตรวจสอบความปลอดภัยทางชีวภาพเข้าตรวจสอบวิเคราะห์ความปลอดภัย ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะทำงานเพื่อป้องกันอันตรายและการระบาดของศัตรูพืชอันอาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติการทดลองสำหรับการทดลองปลูกในแปลงทดลองซึ่งเป็นการทดลองขั้นที่สองนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการความปลอดภัยทางชีวภาพด้านการเกษตรและได้รับอนุญาตจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อน และการปลูกทดลองขั้นที่ ๓ ในสภาพไร่ ก็จะต้องผ่านการทดลองขั้นที่ ๑ และที่ ๒ ก่อน กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้กำหนดมาตรการสำหรับให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีนำไปปฏิบัติในการวิจัยทดลอง เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมไปสู่สิ่งแวดล้อมแล้ว ประกอบกับผลการตรวจสอบโรงเรือนห้องทดลองโดยคณะทำงานตรวจสอบความปลอดภัยทางชีวภาพภาคสนามของพืชตระกูลแตงและมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม พบว่ามีสภาพและมาตรการกำกับดูแลการทดลองที่เหมาะสมรัดกุมและเข้มงวดแล้ว จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแต่ประการใด

สำหรับในประเด็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่ไม่ตรวจสอบและทำลายมะละกอที่ได้รับการตัดต่อสารพันธุกรรมที่ปนเปื้อนในไร่นาของเกษตรกรหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อมีการร้องเรียนให้หยุดการทดลองเพาะปลูกมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในพื้นที่เปิด ให้หยุดการแจกจำหน่ายเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า และมีข่าวการแพร่กระจายของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมสู่สิ่งแวดล้อม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งหยุดแจกจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้ามะละกอ มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีเมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้าที่จำหน่ายให้เกษตรกรเป็นมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม มีคำสั่งให้เก็บตัวอย่างมะละกอจากพื้นที่ที่มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกร เมื่อพบว่าไม่มีมะละกอที่ได้รับการตัดต่อสารพันธุกรรม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกประกาศกำหนดพื้นที่ที่ตรวจพบให้เป็นเขตควบคุมศัตรูพืช ให้ทำลายมะละกอในแปลงดังกล่าวด้วยวิธีฝังกลบและจ่ายค่าชดเชย เมื่อทำลายหมดแล้วจึงออกประกาศเพิกถอนเขตควบคุมศัตรูพืช นอกจากนั้นในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ทำการตรวจสอบมะละกอในแหล่งจำหน่ายที่สำคัญ และในแปลงเกษตรกรพื้นที่ต่างๆที่มีความเสี่ยง แต่ไม่พบว่า มีมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรม จึงเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจสอบการแพร่กระจายของมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมในแปลงเกษตรกรอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อันถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ.๒๕๐๗ กำหนดไว้ ไม่มีเหตุที่ศาล

จะสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการตรวจสอบมะละกอตัดต่อสารพันธุกรรมซ้ำในแปลงของเกษตรกร
อีก

ผลของคำพิพากษา : ยกฟ้อง

(๒๘) คดีประกาศเขตควบคุมมลพิษในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำพิพากษา	ศาลปกครองระยอง	
คดีหมายเลขดำที่	๑๙๒/๒๕๕๐	
คดีหมายเลขแดงที่	๓๒/๒๕๕๒	
ประเภทคดี	ปกครอง	
คู่ความ	นายเจริญ เดชคุ้ม ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๗ คน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

๑. ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่มาบตาพุดหลายครั้งเกี่ยวกับการประกาศเขตควบคุมมลพิษ โดยมีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘ มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาความเป็นไปได้ในการประกาศเขตควบคุมมลพิษเนื่องจากมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ

ต่อมากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้พิจารณารายงานของกรมควบคุมมลพิษแล้วมีมติเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ เห็นว่าปัจจุบันปัญหามลพิษในพื้นที่ในพื้นที่มาบตาพุดมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นจนอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ได้จึงเห็นสมควรกำหนดให้พื้นที่ตำบลมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ เอกสารรายงานของกรมควบคุมมลพิษแนบท้ายการประชุมมีรายละเอียดดังนี้

- พบสารอินทรีย์ระเหยมากกว่า ๔๐ ชนิด เป็นสารก่อมะเร็ง ๒๐ ชนิด ใน ๒๐ ชนิด พบสารอินทรีย์ระเหยก่อมะเร็งที่มีค่าเกินระดับการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในบรรยากาศของ US-EPA จำนวน ๑๙ ชนิด และผลการตรวจวัดแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเก็บตัวอย่างในช่วงสั้นๆหรือเก็บตัวอย่างเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ก็พบสารก่อมะเร็งเช่นเดียวกัน

- การประเมินศักยภาพการรองรับมลพิษทางอากาศในพื้นที่มาบตาพุดสรุปได้ว่า หากแหล่งกำเนิดทุกแหล่งในพื้นที่มาบตาพุดได้ระบายมลสารทางอากาศออกในอัตราสูงสุดตามค่าที่ได้รับอนุญาต จะมีผลทำให้ค่าความเข้มข้นของมลสารในบางพารามิเตอร์สูงเกินค่ามาตรฐานของคุณภาพอากาศในบรรยากาศ

- ผลการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของสถาบันมะเร็งแห่งชาติได้นำเสนอข้อมูล จากโครงการศึกษาระบาดวิทยาของโรคมะเร็งในประเทศไทยของจังหวัดระยอง ปี พ.ศ.๒๕๔๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ รายงานว่าสถิติการเกิดโรคมะเร็งทุกชนิดและโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สูงกว่าอำเภออื่นๆ เป็น ๓ และ ๕ เท่าตามลำดับ ซึ่งสาเหตุการเกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาว ส่วนหนึ่งมาจากสารเบนซีน

๒. แต่การดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการมอบหมายให้เทศบาลเมืองมาบตาพุด กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรม (กนอ.) และกรมควบคุมมลพิษ ร่วมกันดำเนินการจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยให้กรมควบคุมมลพิษประสานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ

กนอ.ได้ประชุมผู้ประกอบการในการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อรับทราบ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประกาศเขตควบคุมมลพิษแต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แม้ จะได้มีการจัดทำร่างประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดให้ท้องที่เขตมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นเขตควบคุมมลพิษ แต่ก็ไม่ได้มีการ

๓. ศาลเห็นว่าเหตุที่มีได้มีการประกาศกำหนดให้ท้องที่เขตตำบลมาบตาพุดเป็นเขต ควบคุมมลพิษตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำร่างประกาศเสนอต่อผู้ถูกฟ้อง คดีนั้นน่าจะเป็นเพราะผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะปรากฏข้อเท็จจริง ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ให้ กนอ. จัดตั้งงบประมาณร่วมกับระดมทุนจากผู้ประกอบการในพื้นที่ แต่ ผู้ประกอบการเป็นผู้ออกงบประมาณในโครงการแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษมากกว่า กนอ. และ รายได้ของ กนอ. ย่อมได้จากผู้ประกอบการในพื้นที่นั่นเอง เมื่อผู้ประกอบการส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงิน ไม่เห็นด้วยในการประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษเนื่องจากเกรงเสียภาพลักษณ์ว่าเป็นผู้ก่อมลพิษ ย่อมเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ไม่มีการประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ

จากพยานหลักฐานรับฟังว่าเขตเทศบาลมาบตาพุดเป็นพื้นที่ซึ่งมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๔. ต่อมาเมื่อได้มีการตั้งคณะอนุกรมเฉพาะกิจขึ้นสองคณะทำหน้าที่แก้ไขปัญหามลพิษและกำหนดการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลงานเพียงการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ พิจารณากำหนดแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนกับปริมาณสารมลพิษ การกำหนดค่ามาตรฐาน VOCs ๙ ชนิด และประกาศบังคับใช้ค่ามาตรฐาน การติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ดูแลการดำเนินการของโรงงาน แต่เห็นว่าปัญหามลพิษก็ยังไม่มีความลดลงน้อยกว่าเดิม ตรงกันข้ามกลับมากขึ้นกว่าเดิม จึงสมควรที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษได้

๕. ผู้ถูกฟ้องคดีไม่อาจใช้อำนาจดุลพินิจโดยอ้างเหตุว่าขณะนี้โรงงานอุตสาหกรรมเกือบทั้งหมดให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามลพิษตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ เพราะเป็นเรื่องรีบด่วนที่จะต้องดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษโดยเร็วที่สุด มิใช่อ้างว่ามีแผนกำหนดมาตรการงบประมาณ เป้าหมาย ระยะเวลาและเฝ้าระวังในเรื่องมาตรการลดมลพิษ ลดปริมาณการปล่อยทิ้งอากาศเสีย น้ำ และปริมาณของเสีย เพราะการดำเนินการเหล่านั้นได้ดำเนินการมานานแล้วแต่ยังไม่สามารถควบคุมลดและขจัดมลพิษได้

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดและพื้นที่ข้างเคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๖. โรงงานอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ก่อมลพิษสูง เช่น โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงงานผลิตเหล็กและเหล็กกล้า โรงงานเคมีและปุ๋ยเคมี โรงงานไฟฟ้าถ่านหิน ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมผาแดงและนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออกโดยทั้งหมดตั้งอยู่ในเทศบาลมาบตาพุด ข้อเท็จจริงจากการศึกษาวิเคราะห์และการตรวจสอบพื้นที่ของผู้เกี่ยวข้องเป็นเวลาหลายปีตลอดมา สรุปได้ว่าประชาชนที่อยู่ในท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดได้รับผลกระทบจากมลพิษโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด ดังนั้นผู้ถูกฟ้องคดีต้องออกประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมดเป็นเขตควบคุมมลพิษ

๗. ส่วนพื้นที่ข้างเคียงที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษด้วยนั้น ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงในสำนวนคดีปรากฏพยานหลักฐานผลการตรวจสอบมีข้อมูลที่ชัดเจนว่านอกจากนิคมอุตสาหกรรมทั้ง ๓ แห่งข้างต้นซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดแล้ว ยังมีนิคมอุตสาหกรรมเอเซียอีก ๑ แห่งซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยองอยู่ต่อเนื่องกับท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด

โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเอเชียเป็นอุตสาหกรรมหนักเช่นกันและปรากฏข้อเท็จจริงว่าคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งสถานีหาดพยุห์ ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ แยกที่เรียกกลุ่มโคลีฟอร์มทั้งหมดมีค่าเกินค่ามาตรฐาน และพบว่าในปี ๒๕๔๔ และ ปี ๒๕๔๕ เหล็กมีค่าเกินค่ามาตรฐาน นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาการประกาศกำหนดเขตควบคุมมลพิษของผู้ถูกฟ้องคดีที่ประกาศไปแล้ว ๑๗ พื้นที่ใน ๑๒ จังหวัด ปรากฏว่าเป็นการประกาศเขตควบคุมมลพิษทั้งจังหวัด ทั้งอำเภอหรือทั้งตำบลมิใช่ประกาศเพียงบางส่วน เมื่อท้องที่เทศบาลเมืองมาบตาพุดมีพื้นที่บางส่วนของตำบลเนินพระ ตำบลทับมา และตำบลมาบข่า อำเภอเมืองจังหวัดระยอง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดและให้ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ ดังนั้นพื้นที่ในส่วนของตำบลก็สมควรประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษด้วย จึงเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีต้องประกาศให้ท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบลและท้องที่ตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่า และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง เป็นเขตควบคุมมลพิษ

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่าและตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบล ตลอดจนท้องที่ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง ทั้งตำบล เป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

(๒๙) คดีแม่เมาะ (ปกครอง)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย
คำพิพากษา	ศาลปกครองเชียงใหม่
คดีหมายเลขดำที่	๑๔๐-๑๔๒,๑๙๐,๑๙๑,๑๙๙/๒๕๔๖, ๒๔๔/๒๕๔๗, ๔,๖๐-๗๐/๒๕๔๘
คดีหมายเลขแดงที่	๖๐-๗๗/๒๕๕๒, ๖๔/๒๕๔๘
ประเภทคดี	ปกครอง
คู่ความ	นายคำ อินคำปาหรืออินจำปา ที่ ๑ กับพวก ผู้ฟ้องคดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ ๑, กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กรมทรัพยากรธรณี เดิม) ที่ ๒, อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ ๓, ทรัพยากรธรณีจังหวัดลำปาง ที่ ๔, กรมควบคุมมลพิษ ที่ ๕, อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๖, การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ ๗ ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	มลพิษ/ละเมิดทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย/เรียกค่าเสียหาย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- พ.ร.บ. สิ่งและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ม. ๙๖ - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๔๔ มาตรา ๔๔๖ - ประกาศวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้โรงไฟฟ้า เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่ สิ่งแวดล้อม ประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๙ - ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๔๔) เรื่อง กำหนดให้โรงไฟฟ้าแม่เมาะ เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม ปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่อากาศ ประกาศเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๔ - ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออก

- ตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป
- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๔) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป
 - ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศ โดยทั่วไปในเวลา ๑ ชั่วโมง บังคับวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ เป็นผู้ประกอบการที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองแต่ไม่ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของฝุ่นละอองซึ่งเป็นมลพิษ และไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีปล่อยทิ้งอากาศเสียเกินกว่าค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด เพราะเมื่อแหล่งที่มาของฝุ่นละอองดังกล่าวส่วนใหญ่มีได้เกิดจากการปล่อยทิ้งอากาศเสียของผู้ฟ้องคดี แม้จะปรากฏอยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่ทราบว่ามีมาจากแหล่งใด แต่ก็มีเพียงร้อยละ ๒๐ ประกอบกับจำนวนฝุ่นละออง ไม่ได้แตกต่างจากสถานที่อื่น ดังนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ จึงไม่ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการควบคุมกำจัดฝุ่น

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ เป็นผู้ประกอบการที่ก่อให้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ โดยไม่ปรากฏว่ามีปัจจัยอื่นหรือสถานประกอบการอื่นเป็นผู้ปล่อยมลพิษในพื้นที่ดังกล่าว ประกอบกับในคดีแพ่งของศาลจังหวัดลำปางฟังได้ว่า ก๊าซดังกล่าวที่เกิดจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะทำให้เกิดมลภาวะจริง และกรณีดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีได้บำบัดอากาศเสียให้มีค่าไม่เกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดก่อนที่จะปล่อยสู่บรรยากาศและเครื่องกำจัดก๊าซใช้ได้เพียง ๒ เครื่อง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทราบอยู่แล้วจึงแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าและป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ จึงมิใช่เหตุสุดวิสัยตาม มาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

- ฟังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีป่วยเป็นโรคพิษซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เนื่องจากโรคดังกล่าวเป็นโรคปอดอักเสบจากฝุ่นถ่านหิน ควีน และเขม่าจากการเผาไหม้ถ่านหินและฝุ่นละอองในอากาศ แต่กลับปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้ปล่อยทิ้งอากาศเสียประเภทฝุ่นละอองเกินกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับผลการตรวจของแพทย์บางสำนวนว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีสาเหตุมาจากฝุ่นถ่านหิน

เมื่อปรากฏว่าระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕ ถึงสิงหาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ก่อให้เกิดมลพิษ โดยปล่อยอากาศเสียมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไปเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ฟ้องคดีทั้ง ๑๙ ส่วนอ้างว่าป่วยด้วยอาการของโรคทางเดินหายใจ โรคปอดระคายเคืองต่อเยื่อเมือกตามร่างกาย ซึ่งการตรวจดังกล่าวจะมีได้มีการวัดคุณภาพอากาศและเป็นการตรวจภายหลังจากที่ไม่มีความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่จะเป็นอันตรายก็ตาม ประกอบกับผู้เชี่ยวชาญได้เบิกความว่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หากได้รับนาน ๆ อาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับผลกระทบจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีกระทำละเมิดตาม พ.ร.บ. สิ่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๖

ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายตามมาตรา ๙๖ วรรคสอง มิได้มีความหมายเฉพาะค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงค่าสินไหมทดแทนหรือค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายจากการที่แหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายด้วย ซึ่งต้องนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดมาใช้ จึงพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ชำระค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีในส่วนที่คดีไม่ขาดอายุความ ได้แก่ค่าทดแทนการเสื่อมสมรรถภาพสุขภาพ อนามัยและความสูญเสียทางด้านจิตใจ และค่าเสียหายเพื่อเป็นการลงโทษต่อการฝ่าฝืนกฎหมาย การละเมิดซึ่งมีพฤติการณ์ร้ายแรง ซึ่งต้องพิจารณาจากระยะเวลาที่ผู้ฟ้องคดีรายนั้นอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจริงเป็นสำคัญ

- ประเด็นผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องหยุดหรือระงับการกระทำละเมิด หรือต้องหยุดการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยถ่านหินลิกไนต์ และจะต้องจัดการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพอากาศบริเวณอำเภอแม่เมาะ ให้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม โดยค่าใช้จ่ายของผู้ถูกฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด นั้น

เมื่อปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ติดตั้งและซ่อมแซมเครื่องกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ให้ใช้การได้ครบถ้วนแล้ว จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๗ ได้หยุดหรือระงับการกระทำละเมิดแล้ว ตลอดจนได้ป้องกันมิให้ก๊าซดังกล่าวฟุ้งกระจายไปในอากาศแล้ว ประกอบกับคุณภาพอากาศไม่มีก๊าซดังกล่าวเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และพืชผลและทรัพย์สินของชาวบ้านเสียหายเพียงครั้งเดียวโดยไม่มีผลต่อเนื่องตามมา จึงฟังไม่ได้ว่าสภาพแวดล้อมและคุณภาพอากาศได้รับผลกระทบอันจะต้องสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำการฟื้นฟู

- พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดี ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี รวมเป็นเงินจำนวน ๒๔,๗๑๕,๒๐๐ บาท หากผู้ฟ้องคดีรายใดได้รับค่าสินไหมทดแทน กรณีเป็นผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือที่อาจจะได้รับผลกระทบในช่วงระหว่างวันที่ ๑๗-๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๑ ของ

อำเภอแม่เมาะ กรณีผู้ป่วยนอกจากผู้ถูกฟ้องคดีไปแล้ว ให้หักออกจากค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษานี้ แต่ไม่เกินรายละเอียด ๓,๐๐๐ บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

(๓๐) คดีมาบตาพุด ฟ้องให้โรงงานปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำสั่ง	ศาลปกครองกลาง	
คดีหมายเลขดำที่	๙๐๘/๒๕๕๒	
คำสั่ง	ศาลปกครองสูงสุด	
คดีหมายเลขดำที่	๙๐๘/๒๕๕๒	
คดีหมายเลขแดงที่	๑๓๕๒/๒๕๕๓	
คู่ความ	สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนที่ ๑ กับพวกรวม ๔๓ คน	ผู้ฟ้องคดี
	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน	ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	สิ่งแวดล้อม/ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร	
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none">- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕	

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

๑. ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ย่อมได้รับความคุ้มครอง การที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการใช้สิทธิดังกล่าว ไม่ใช่เหตุที่องค์กรของรัฐจะยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว เพราะโดยหลักการการใช้การตีความกฎหมาย เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศจะมีผลตามที่บัญญัติโดยทันที ไม่ว่าจะไม่มีบทบัญญัติให้ต้องมีการตรากฎหมายกำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ดังนั้นโครงการหรือกิจกรรมใดที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะออกไปอนุญาตให้ดำเนินการ หากเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้จนกว่าจะดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญเสียก่อน โดยเริ่มจากการที่ต้องทำการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน จะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และจะต้องให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดรับในคำร้องอุทธรณ์ว่าเมื่อยังไม่มีการตราพระราชบัญญัติออกมาใช้บังคับเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ จึงไม่ต้องดำเนินการใด ๆ ตามมาตรา ๖๗ ก่อนอนุญาตให้ดำเนินการ คดีนี้จึงน่าจะเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๖๗ การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจึงน่าจะไม่ใช่ชอบด้วยกฎหมาย คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามคนจึงมีมูล

๒. ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดอุทธรณ์ว่าโครงการหรือกิจกรรมได้ผ่านการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ บังคับใช้แล้ว ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่านั่นเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งทั้งหมดมีถึงสามขั้นตอน เพราะยังจะต้องดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนและจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบด้วย ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดจะสามารถพิจารณาออกไปอนุญาตอันจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งสามสิบหกคนจะดำเนินการตามโครงการได้ อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดและผู้มีส่วนได้เสียทั้งสามสิบหกคนฟังไม่ขึ้น

๓. โครงการหรือกิจกรรมที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ให้ความเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาตให้ดำเนินการล้วนเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูง ดังเช่นโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการมาก่อนแล้ว ซึ่งอาจไปเพิ่มมลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงและอาจก่อให้เกิดผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสามได้รับความเดือดร้อนเพิ่มเติมได้ ซึ่งในเรื่องมลพิษนี้

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวได้ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อศาลปกครองระยองและศาลปกครองระยองได้มีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษแล้ว หากให้มีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นตามที่ได้รับอนุญาตต่อไปจนกระทั่งโครงการสร้างเสร็จและมีการดำเนินการผลิตแล้ว ก็จะทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามคนและประชาชนในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวอาจได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายดังที่อ้างมาในคำฟ้อง อันอาจเป็นการยากที่จะเยียวยาแก้ไขความเดือดร้อนในภายหลัง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปถึงปัญหาของมลพิษที่เกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่องในเขตอุตสาหกรรมตำบลมาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงและเกิดความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวตลอดเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยส่วนใหญ่มักส่งผลกระทบต่อเนื่องยาวนานกว่าความเสียหายอันเกิดจากกรณีละเมิดทั่วไป แม้อาจมองว่ามีได้ส่งผลในทันทีแต่ก็เห็นว่าย่อมส่งผลในอนาคต โดยเฉพาะความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขเยียวยาได้โดยง่าย หรือไม่สามารรถคำนวณเป็นมูลค่าความเสียหายได้ จึงเห็นสมควรให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดได้ตรวจสอบและศึกษาพิจารณาก่อนที่พิจารณาอนุมัติให้มีการดำเนินการตามโครงการทั้ง ๗๖ โครงการ ตามนัยมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญให้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ ต้องเข้าใจว่ามาตรการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วโดยการชดเชยค่าเสียหาย ถือเป็นมาตรการที่ไม่ได้แก้ปัญหาในเรื่องของสิ่งแวดล้อมให้หมดไปได้อย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับมาตรการอื่น เช่น มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันในประเทศทั้งหลายที่พัฒนาแล้วในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างใดผล ตามนัยมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญก็เป็นการบัญญัติรับข้อความคิดในเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติไว้ ดังนั้นปัญหาในเรื่องการอนุมัติให้มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมโดยไม่ได้มีการตรวจสอบและศึกษาพิจารณาผลการประเมินในเรื่องต่าง ๆ ตามนัยมาตรา ๖๗ เสียก่อน หากให้มีการดำเนินการต่อไปย่อมก่อให้เกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้นกว่าการระงับโครงการหรือกิจกรรมไว้ก่อนกรณีจึงมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสามคน

๔. ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารราชการแผ่นดินที่วาทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ ยังไม่มีผลบังคับทันทีเพราะมีบทเฉพาะกาลตามมาตรา ๓๐๓ (๑) ขัดต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ทันทีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๒ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๖ วรรคห้าบัญญัติว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงต้องผูกพันตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงมีผลผูกพันให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการขาดการติดตามและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังของผู้ถูกฟ้องคดีที่เกี่ยวข้องหน่วยงานของรัฐก็ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นความ

รับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีโดยตรงที่มีได้ดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดอุทธรณ์ว่า อาจถูกฟ้องให้ต้องรับผิดชอบทั้งคดีอาญาและคดีแพ่งนั้น ก็สืบเนื่องมาจากการละเลยล่าช้าของผู้ถูกฟ้องคดีเองที่ไม่ปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ ทั้งที่ มาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้

๕. หากจะเกิดปัญหาอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐจากคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาล ก็เป็นเรื่องที่สืบเนื่องโดยตรงมาจากการละเลยไม่ดำเนินการหรือความล่าช้าของผู้ถูกฟ้องคดีเองที่ไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ การที่เจ้าของโครงการหรือกิจกรรมนั้นจะต้องชะลอการดำเนินการก่อสร้างต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อันอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจและเศรษฐกิจของภาคเอกชน รวมทั้งมีผลกระทบต่อการบริหารงานด้านเศรษฐกิจของรัฐจึงมิใช่เนื่องมาจากคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาลโดยตรง อย่างไรก็ตามเห็นว่าความเสียหายที่เจ้าของโครงการได้รับอาจเป็นเพียงช่วงระยะหนึ่ง อันเป็นผลสืบเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติอนุญาตได้พิจารณาผลการประเมินในเรื่องต่างๆ ให้ครบถ้วนตามกฎหมาย ทั้งนี้หากเป็นการกระทบสิทธิของเจ้าของโครงการแต่ก็มิได้เป็นการจำกัดสิทธิโดยสิ้นเชิง เพียงแต่โครงการใดเป็นโครงการรื้อหรือกิจกรรมใดที่อยู่ในประเภทที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงก็ต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งรัฐธรรมนูญให้ครบถ้วนก่อนประกอบกับโครงการเหล่านั้นต้องมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญถึงสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่จะต้องสัมผัสกับการได้รับมลพิษจากผลิตผลของการดำเนินการผลิตด้วย ประกอบกับมาตรการป้องกันเพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมเสียตั้งแต่ต้นจะเป็นผลดียิ่งกว่าการปล่อยให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลุกลามแล้วจึงเยียวยาในภายหลัง ดังนั้นการป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสุขภาพจากภาวะมลพิษดังกล่าว จึงเป็นข้อที่ควรพิจารณาเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อสังคม ซึ่งเป็นหลักคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกายของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรม ศาลปกครองจึงเห็นว่าไม่เป็นปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐ

๖. ใบอนุญาตให้ประกอบโครงการหรือกิจกรรมตามฟ้องมีสภาพเป็นคำสั่งทางปกครองที่นอกจากจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายฉบับที่ให้อำนาจแล้วยังต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกทั้งต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หากการใช้อำนาจไปขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติอื่น ๆ และรัฐธรรมนูญแล้ว ย่อมทำให้การออกใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีหรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจไม่ชอบด้วยกฎหมายและอาจถูกเพิกถอนได้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ผู้บังคับบัญชาหรือศาล ซึ่งตามนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ หากมีการไม่ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญให้ถูกต้องก่อนการออกใบอนุญาตใบอนุญาตดังกล่าวจึงน่าจะชอบด้วยกฎหมายที่อาจถูกเพิกถอนได้ ประกอบกับกรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามคำสั่งศาล ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดยอมมีอำนาจโดยฐานอำนาจจากคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

๗. เนื่องจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้ให้นิยาม ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงไว้ ซึ่งวิญญูชนอาจเข้าใจความหมายกว้าง แคบ แตกต่างกันไป ซึ่งย่อมเป็นปัญหาที่ศาลปกครองชั้นต้นจะต้องวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีต่อไป แต่ในชั้นนี้เมื่อพิจารณาเบื้องต้นตามประเภทลักษณะของโครงการหรือกิจกรรมแล้ว ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า บางโครงการหรือกิจกรรมไม่น่าจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงอย่างชัดเจน แต่เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งควบคุมหรือบำบัดมลพิษหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมเท่านั้น จึงยังไม่สมควรที่จะมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนพิพากษา ส่วนโครงการที่เหลือเมื่อพิจารณาตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ เรื่องโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพได้กำหนดไว้ ๘ ประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่รุนแรง และตามร่างประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพกำหนดไว้ ๑๙ โครงการ ซึ่งได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาแล้ว และเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดให้เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงนั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าโครงการหรือกิจกรรมส่วนที่เหลือ เป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ในประกาศดังกล่าวจึงน่าเชื่อว่าเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

จึงมีคำสั่งแก้คำสั่งศาลปกครองชั้นต้นจากให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข ๗ ทำคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับใบอนุญาตก่อนว่าประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นประเภทที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ไม่รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งแปดสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมตามเอกสารหมายเลข ๗ ทำคำฟ้องไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรมลำดับที่ ๑๖, ๒๒, ๓๗, ๔๑, ๔๕, ๕๐ และ ๕๔ และประเภทคมนาคม ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๔ และลำดับที่ ๖ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

(๓๑) คดีศาลรัฐธรรมนูญ ๓/๒๕๕๒ (สภาพบังคับของสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญ)

กลุ่มคดี	สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย	
คำวินิจฉัย	ศาลรัฐธรรมนูญ	
เลขคดี	คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๒	
ประเภทคดี	บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	
คู่ความ	นายไพบูลย์ กองเกิด ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๑๑ คน	ผู้ฟ้องคดี
	องค์การบริหารส่วนตำบลคำม่วง กับพวกรวม ๓ คน	ผู้ถูกฟ้องคดี
เรื่อง	ศาลปกครองสูงสุดส่งประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำขอของผู้ฟ้องคดีว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือไม่	

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

คำวินิจฉัยสืบเนื่องจากผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า การดำเนินโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยของผู้ถูกฟ้องคดี เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง บัญญัติว่าจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการ เมื่อปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดียังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว การดำเนินการโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอยของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า ขั้นตอนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะ จึงต้องพิจารณาตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งปรากฏว่าโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอย มิได้ถูกกำหนดให้เป็นโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงไม่มีผลทำให้การดำเนินโครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอยของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดว่า โครงการระบบกำจัดขยะมูลฝอยของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ในเงื่อนไขต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง การที่ศาลปกครองชั้นต้นยก พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งขึ้นวินิจฉัยเทียบเคียง จะทำให้โครงการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เท่ากับว่าเป็นการหยิบยกกฎหมายขึ้นบังคับทำให้สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ถูกยกเว้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองสูงสุดส่งประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณา แต่เนื่องจากในขณะวินิจฉัยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ และเห็นว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง มีหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงวินิจฉัยคำร้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองแทน

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ ตราขึ้นใช้บังคับก่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งให้อำนาจฝ่ายบริหารประกาศกำหนดประเภทโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้บังคับกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะดำเนินโครงการให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว กำหนด ซึ่งถือเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐและชุมชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ต้องการให้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญบังคับใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการ การบังคับใช้พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง จึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองด้วย ดังนั้นหากปรากฏว่าโครงการใดไม่ว่าจะถูกกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่ หากปรากฏว่าเป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ บุคคลหรือชุมชนย่อมมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้โครงการ
นั้นๆต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง กำหนดไว้ได้

ผลคำวินิจฉัย :

พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง